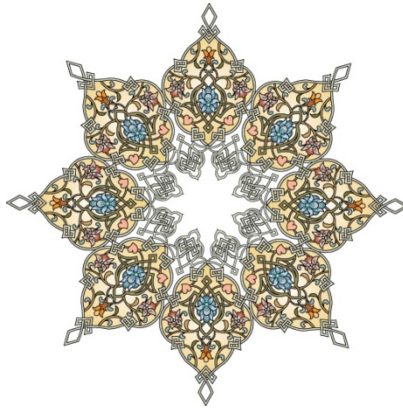

کوزل آلاہین آدیلا

آنا ديلمه سونولور

سون سگانس

(حنکایه توپلوسو)

مژگان صیامی

سرشناسه	:	صیامی، مژگان، ۱۳۵۳
عنوان و نام پدیدآور	:	سون سکانس(حئکایه لر)/ مژگان صیامی
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات ماهواره، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۱۰۴ص.؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س م
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۸۵۸۹-۲۵-۹
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
موضوع	:	افسانه‌ها و قصه‌های آذربایجان
موضوع	:	Legends – Azerbaijan Republic
موضوع	:	فرهنگ عامه -- ایران -- آذربایجان
موضوع	:	Folklore -- Iran -- Azerbaijan
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۵ ۹ص۴/۲۹۱GR
رده بندی دیویی	:	۳۹۸/۲۰۹۵۵۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۴۰۳۴۵۸

عنوان کتاب: سون سکانس

مؤلف: مژگان صیامی

ویراستار و طراح جلد: محمد قنبری

ناشر: ماهواره

نوبت چاپ: اول پاییز ۱۳۹۵

تیراژ: ۷۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۸۹-۲۵-۹

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

مرکز پخش:

تهران، میدان فاطمی، خیابان چهلستون، دفتر مرکزی انتشارات ماهواره،

۰۹۳۵۲۶۰۲۸۲۹ - ۰۹۱۹۰۶۲۱۴۱۸

حق چاپ برای انتشارات ماهواره محفوظ است.

فهرست

۷ مئییت له سکس ...
۱۳ گور با گور
۲۱ توالت قاپیجیسی
۲۹ بیر شهر ایدی بیر ظفر
۳۷ یاشاییشا یئنییک دوشن لر
۴۷ پهلوانین معرکه سی
۵۳ قوشقو رنگین ده چیلقینلیق
۶۱ دوستومون قاشقاسی
۶۷ کور پیسدیک لی
۷۱ سون سکانس
۷۷ زاواللی رجب
۸۵ قیزیل تورپاغیم
۹۱ قفه خانا، یوخسا کولتور سارایی!
۹۷ آذربایجانین آذر آیی
۱۰۱ خیردین دوگو

۱

مئیت له سکس...

فیسلیتی سسی، بورنونون پنه لریندن یئل کیمی، دولقون ساققالی نین آراسیندان سووشوب، قارا - قاپاخ بوینون دا محو اولوردو. باشین دا دنه بیر توک لری یاغلی شورالی، داوام لی بؤرک قویان لارا بنزه بیردی.

ائله تاماح لی باخیشی واریدی، سانکی آدامی دوتوب ییه جک دی!

کیمسه اونو تانیمیردی، امداد گروهو دیه، تصور ائدیلمیردی... ایکی اوچ گون اولاردی بو آرادا سوله نیردی؛ کیمسه یه ده قوشولموردو! داش کسکک آراسیندا ایتیمیشدی، سومباتا کیمی اللری، توز - تورپاقلی اولوب، آما هئج دلیک - دئشیکگی آخدارمادان بوراخمیردی، ائله بیل ده یرلی بیر شئی لر دالی سوره ایدی... کؤپک کیمی قوخلایا - قوخلایا دؤردال - آیاقلی خارابالیقین جانینا دوشموشدو!

گؤز ایشله دیگی یئرله قده ر خارابالیق ایدی... تپه تپه، کؤمه - کؤمه! جان لاری ساغ - سلامت قوتاران لار، دیدرگین دهشت لی حال دا، کنسرو بالیق لاری کیمی بیر - بیرینه سیخیلیب، ماتم دوتاراق چادیرلارا سیغینمیشدیلار... بیر عده دمیرله کرپیچ آراسیندان، جنازه لری چیخاردیردیلار، اللری هر یتردن اوزولوب یالینز قالان لاردا، یئرله گؤیه قارغیش ائده رک، سرسام دوتان ایلان کیمی قرارسیزایدی لار... هاوا

سویوق، قار هله یاغیر، آما او ترله ییب ایسلانمیشدی؛ قارا پالتاری، ناتاراز هیکلینه یاپشمیشدی. آرخادان باخارکن، انسانا بنزه میردی، خصوصی ایله چۆمبه له تی ائله شیب ایره لی گئندنه... غضب لنه رک کرییج لری توللابیب، سانکی آخدارماق دان الی اوزولموشدو. هر بیر یثری اینجه له بیردی، دئمک اونون ایتیردیگی هر یثرده اولوب، عینی حال دا هئچ بیر یثرده دئییلدی...؟!

گون، باتان چاغی، قان - قیرمیزی پرتقال رنگینه دؤنموشدو... واشووه ن کولو هله ده هاوادا داغالانیردی. اوره یی یانمیش آنالارین های کوی سسی قولاق دا اویناییردی.

آغاج لارین قول قانادی قیریلیمیش، یوزه یئتمیش فایز تخریب، شهری وئرانایا چئویرمیشدی، هر شئی آغزینی اییردی. بو آجی و دردلی منظره لر، یاشایشا اولان ان اینجه رغبتی ده انسانین الیندن آلاراق، غریب بیر بوشلوقا بوراخیردی...

سینیق بیر پنجره دن، یاریم خارابالیق بیر ائوی ایزله بیردی؛ هر بیر یثره باش چکدیکدن سونرا ائله او حال دا دوموخوب قالدی! قایدیب کئچیجی اولاراق چئوره سینه باخیب، بو دغه دقت له ایچه ری گؤز تیکدی؛ گؤزونه بیر آیاق ساتاشدی، یئکه باشین زورلا آخیردان سو ایچمک ایسته ین بیر حیوان کیمی ایچه ری سوخوب، باخیشینی آیاقین امتدادیندا یوخاری آپاردی؛ بیر قادین آیاق ایدی، بودونا چاتدیقیندا

الینی اراده سیز اولاراق، شئیی نین اوستونه قویدو... اونون ایچین باتاقلیق ایچینده تاپلمیش اولان خالص قیزیل کیمی ایدی!

قادین، یاری عریان بیر وضعیت ده، آرخاسی اوستونه جانسیز و حرکت سیز دوشموشدی. اونون گۆبک دن یوخاری سی بیر تاختا کومودون آلتیندا قالمیشدی؛ گنیدیگی قارا توز- تورپاقلی دامن بودونون دیینه قده ر چکلمیشدی.

آجیخمش بیر پیشیک کیمی، بیر داها اوز چئوره سینه باخیب، سس سیز بیر حال دا ایچه ری گیردی؛ بوتون فیکری قادین دا اولوب، گۆوه ن ده اولدوقوندان امین اولماق اوچون او قارما قاریشیق ائیوی گۆزدن کئچیریب، قادینین یانینا قایتدی؛ سینق کومودو زورلاناراق قالدیریب بیر کنارا چکیب، قادینین پارچالانمیش اوزونه، همی ده آغیز بورنونا یاپیشمیش اولان، دولمالانمیش قانا باخمادان گۆزو گۆبه یینه دوشدو...

آستاجا ایره لی گنیدیب ائیلشدی، قیریلان ماهارینی هئچ توپلاماغا دوشونمک ایسته میردی، دهشت لی حال دا قادینی ترپه دیب چیین لریندن دوتاراق اونو قالخیزدی، آما یاشاییش نشانه سیندن هئچ نه گۆرونموردو؛ اللری تیره بیر، آما قوپوب گننده بیلیمردی، بوتون عاغلی - فره ساتی قارانلیقا گئدن، او آغ بودون انتها سیندا قالمیشدی...

قورشاق دان آشاغیسی شیشمیش، گۆزلری ایسه قورباغا گۆزو کیمی پیرتلایب قیزارمیشدی؛ شیریلدایان تَرینی، اته یی ایله تتر - تتر سیلیردی، گۆزو یئرده دوشن بیر یورقانا ساتاشیب، بیر سیچراییشدا اونو

گۆتوروب، قادينين اوزونه چكدى؛ آرتيق جانسيزليقيدان بير اثر قالماييب، سانكى اؤز طييعى حال دا آرخاسى اوسته اوزايب، قانادلاريني آچيب، اونون اختياريندا ايدى...

او قيزماقدان يانيردى، قادين ايسه بوم - بوز ايدى! كوبود اللرين قادينين دؤشلىرىنه دوغرو سوروشدوردو، بنوشه رنگ لى كؤينه يين، دار-دودوك اولماقيدان اؤترو بير آن دا چيخايب، قانا بويانميش بير شيندير كيمي توللادى، قادينين ساچلارى بير بيرينه قاريشيب، او ايسه اومورسامادى، هئىوا رنگ لى بوينونوندا، پاريلداماقدا اولان قيزيل بير بويون باغينا گؤزو دوشوب، سرعت له اونو آچيب جئينه قويدوقدان سونرا، يورقانى بير داها اونون اوزونه چكيب، كرستى نين بندين قوپارداراق، جانينا دوشدو...

ال آياقين ائله ايتيرميشدى كى، بيلميردى هارا هارادى! بوتون تاماحى لا سوموروب، ديشله ييب، آغزى نين سوينو سيچراديردى، هئچ اؤزونده دئيلدى، كوتو بير حيوان ساياغى اينيلداييردى، غورولداييردى، گوجه نيردى، قادينين گوجسوز قوللاريني بوتون گوج ايله سيخيردى. دؤزه بيلمه ييب قئيشى نى آچدى...

چيلقين لار كيمي، سانكى بير دونموش قارانلىق، آغزى باغلى بير ماغارايا، چتين ليك له گيردى! تؤشگون درمه دن داوام اتتى، شيريلتى ايله تر تؤكوردى؛ ائله سكس ائديردى، سانكى بوتون وجودو عناد

ایدی؛ بیر نئچه دئیقه چکمه دن آینی بیر یانار داغ کیمی پارتلاییب، ائله اورالیقدا سؤندو...

دوشدو جنازه نین اوستونه، یورقانی کنارا آتیب دلی لر سایاغی، قادینین ساچلارینی کئفله نه رک چکیب، راحت اولماقیندان حکایت ائدن چیرکین بیر گولوش، ساققالینی اویناتدی!

یورولموشدو، نئچه باتمان اولوب، آیاقا بئله قالخایلمیردی، سانکی بوتون وار یوخونو اوردا اوتوزموشدو...

لش قوخوسو ایله لاختالانمیش قانین گیجه لدن قوخوسونو حس ائتدی؛ بیر آن دوموخوب قالدی! اؤزونو دووار دبینه آتدی، اؤزونه گلدیگینده دیکسینیب! تحقیر اولونموش کیمی یئرینده قورودو. وحشت ائده رک مئیده باخیب، سونرا اؤز گؤبک دن آشاغی عریان و عفونت قوخوسو وئرن یئرہ باخدی.....

۲

گور با گور

قبرستانین بوتون ایش لری، میر آغانین الینده ایدی؛ اؤلوی یوماقدان،
 باسدیرماقدان، یاسین اوخوماقدان دوت، مرده شیر خانانین دام -
 دووارین تمیزله ییب، سیل سوپور...

هله بسدیك دئییلدی. ائله اوردا دار- دودوك بیر یووا قوروب، عائله
 سینده ییغمیشدی قانادی آلتینا.

کوبرا، قادین جنازه سی گلدیگی زمان، قوللارین چیرمالاییب، ایشه
 باشلا ییردی، هیجان لا اؤلونون جانینا دوشوب، تر- تمیز یویوب، کفن له
 ییب، میری دن چیندیرغاز مواجب آلیردی...

ماوال لاری اولمادان، مرده شیر خانایا آچیلان دمیر قاپی دان گیریپ،
 کفن کوزه آراسیندان سووشوب، گئدیردیله، داها اونلارا عادی
 اولموشدو.

کوبرانین ایشی اوشاقلارا یئتیشیب، یئمک پیشیریپ، خیرداجا دورد
 دوواری تمیزله مک دن علاوه، ایپ آتیب، قاش آلتیدا گؤتوروردو.
 شاباجی لارین دئییشی ایله، اونون اللری یونگول و هیزلی ایدی. دیلی
 آغزی، اوچ قارین قیز دوغدوغوندان سونرا، بیر دنه اوغلو(سیدعلی)
 اولوب، علی اصغر نیتینه اونا کفن دن پالتار تیکیب، قاباغینا گله نه نؤکر
 وئیردی!

کۆرپه لری ده، ائله چوخ وقت او سکی اوستونده، جنازه یئرینده یووندوروب، او بیر لری، هر آیین سونون دا (شهباز)حامامینا آپاریدی. او سکی اوستو، اوشاقلارا اویناق یئری اولموشدو. او اوزدن دیرماشیب بو اوزه آشیب گولوشوردولر. (حیب) حامام چی، جانا گلیدی کوبرا چیخانا کیمی... هله - هله ایستی سودان دویموردو، پالتار یویوب، دیرناق دوتور؛ خینا قویوب، آیاق داشی چکیر؛ اون دغه غسل ائدیر، یوز دغه سویا چکینیر، مین دغه ده ائدیگی - ائتمه دیگی گونا لارینا توبه ائدیب استغفرالله دئییدی! سون اولاراق پورتמוש قیزارمیش، آج یورقون، بیر الینده یئکه توربا، بیر الینده ایسه سیدعلی نی یاپیشیب، قیزلاردا دالی سوره سورونوردولر...

دار، همی ده قارانلیق اولان دالانین بوجاغینا پرده ویریب، مطباخ ائله میشدی؛ آریجا، مرده شیر خانا مطباخلا دووار با دووار اولدوقونا گۆره، دووارین یاریسینا قده ر هر زمان نملی - رطوبت لی اولوب، بوغوجو اولان میندار بیر قوخو گلیدی؛ سانکی اولولرین لئشین، آیری - مویرو قابلاماسیندا پیشیدی.

آمما بختورچیلیکله، بئله لر هئچ کوبرانین اوموروندا دئییلدی. بیر ججیم، بیر والور، بیر نئچه دست رهلی بزهلی یورقان دؤشک، تاقچادا بیر آینا، کیچیک بیر گلدان دا اوچ دؤرد دنه، گولی واه - واهی قیرمیزی گول، بیرده کی میری نین رحمتلیک دده سی نین شکلی (یالیز کئچل بیر

باش لا اوزون بىر بورون و چوققورا دوشموش بىر تاي گوز) يئكه قاب
دا گورونوردو.

كوبراين نظرينده، اؤنملى اولان اشيلار، ايشكافا يئرلشميشدى، اؤزل بىر
شى گوزه دئيمىردى، آنجاق هئچ كيمسه نين، اورا آل اوزاتما حاققى،
يوخ ايدى...

او خىرداجا حيه تده، كاوار اكيردى، كاوارلار ايسه اؤلولرين اتيندن -
قانيندان بيتىردى؛ بوتون ماراقلا او آرالى ديشلرينده كاوارى گوه له ييب،
خىرچ خىرچ يئيردىلر.

مشرى گلديگينده، جانان باشدان چىخب، ايب ماققاشى گوتوروب،
تر توكه رك، بئش يوز تومن آلاجاغينا سئوينىردى، اوزو دئمشكن
«الداناچاق ساخلايىردى».

گور قازيلدىقى گون، ياوانلارى داها ياغلى اولوردو... عؤمورلرى كفن
كوزه كافور- مئيت له بىرليكه سوشوردو.

جمعه آخشام لار، بايرام لارى ايدى! صوبح آچيلانان، اوشاق -
بؤيوك دوروب، چاليشىردىلار. آخشاما كيمي نه قده ر حالوا خرما،
نذير پايى، هر نه وارسا يىغيب، كوزه دولدوروب، خىردا پول آليب،
يورقون، آمما راضى ليكله يووالارينا قايدىردىلار.

شيرين چاي، سودلو آش، سودا پيشميش يئرلما ايله خام سوغان، كوفته،
قويماق، خشىل و ايلده آيدا تويوخدان بئچه دن... يئمك لرى ايدى.

ايلىك اوشاق (زىور) اون اوچ ياشى اولماميش، (مير آغا) قالدى ماشين آلتيندا! لو خبرى گلجه يين، كوبرانين جانى وايا قالدى... بئش باش لانه ائده جه يىنى هئچ بيلمىردى. ميرى گئتىدى قارا يئره، ياسدا قوتاردى «تشت داغىلىدى» يالنىز يازىق قادين قارا گونە قالدى...

كوبرانين ساخلاديغى دالدا ناجاق، آز زمان دا قوتاردى، قبرستاندان «چىخىن» دئدىلر!

سىغىنديغى او خىردا يىوانى دؤلت اليندن آليب، آلاها گؤره، اونون يئرینه بير لون ده وئرمە دى! ساغىرلارين باشين ساخلاسين ديه...

الى قوينون دا آوارا قالدى، باشينا هارانين كولون آله يه جه يىنى بيلمىدى؛ او قاپى - بو قاپى، هر يئردن قىوالاندى. محله نين آغ ساققالى اولان (سید تاغى) نين يانينا گئديب، باشينا گلن بلالارى اونا آنالتدى. نئچه گون، باشدا دولانديرانندان سونرا، هئچ يول تاپايلمە ييب «اليمدن يالنىز دعا گلر» دئدى!

كوبرا اؤزونو اودا سويلا ويريب، اون ايكي امام دان بئله دخيل دوشدو، ساققاخانايلا گئديب شام ياندىردى. شى - شىندىرى چؤله توكولن زمان، آلاوئردى فريادينا چاتيب، گاراژى نين اوستونده كى بالاخانادا يئر يتيمه يئر وئردى. او ايسه هر گون چئشيتلى ماهنالارلا، اوشاق لارين اووجونا پول قويوردو. بير نئچه آي بئله ليك له سوووشدو.

كوبرا قاپى قاپى ايش آخداريب، قاباغينا هر ايش گلدى ايسه گؤروردو. حمام دا دئلكك ليكدن، چاي توكوب، قاب قاشيق يويوب، مچيدلرده

باشماق جوتله مک... آنجاق اونون قازانديقى پول، اوشاقلارينين قارنين
 بئله دويورموردو؛ آلاوتردى نين بير الی اونلارين آغزیندا اولماسینا
 باخمایارق، کوبرا اورک دن راضی اولماییب، گئت گنده اوندان باشقا
 قوخولار آیردی... کوبرا دول اولوب، اللری آغیرلاشیب، شوم اولما
 ماهناسی ایله، آرتیق کیمسه اونا ایپ آتدیریب، قاش گؤتورتموردو.
 قادين لار اوندان آرا آچدیلار، آرلری نین اونا آغزی سولانماسین دیه...
 ناخوش، ائولی - سوبای، کور شیل، قوجا - جاوان... هامی اونا آغیز
 آتیردی! کوبرا آه چکیب، قارغیش ائنده رک اوزاقلاشیردی... بالالاری
 گونو گوندن، گؤزونون اؤنونده آرئیب، سولوردولار. ناخوش لیقاری،
 توخ قارین یئمه مک لری، اوستو باش لاری، دده سیزلیک، همی ده مین
 بیر درد چورلاری... عؤمرونده، یاشامین بو چیرکین اوزونه دوشونوب،
 هئچ آغلیندان بئله سووشمازدی. نه قده ر جان ویریشدیریدی، بیر شئی
 عاید اولوب، او یاراماز زندگانلیقین چرخى فیرلانمیردی. جان وئریب،
 تر تۆکمه لری ایله، یوزه بیر دردی درمان اولموردو.
 بیر یانداندا، جاماعاتین الیندن راحتچیلیقى یوخ ایدی، آجی دیلریندن،
 آیری باخیشلاریندان، هئچ آمان دا دئییلدی. ایش - گوج لرینی
 بوراخیب، یاپیشمشدیلار قارا یازی کوبرادان، گئت گلین، سؤز اندیب،
 بیچیلتی لاری ایله، کوبرانی دلی ائله میشدیلر...
 «کوبرا دوشوب آرالیکا»
 «هه او جا دابان باشماق دا گئیمیشدی»

«آرسيز آرسيز ميرى بئانوانين، ايلي چيخمادان، قاشين دا گؤتوردو! آلاھ
آمان دى آلاھ...»

«صوبح چاغى گۆره سن ھارا گئديردى او! ديلمه داش تورپاق بلکه
دوشوب...»

«اؤلن اولمە سینه آى باجى! ائله ميرى نين باشين، کوبرا يئدى...»

و ھا بئله سۆز - صحبت لردن، آغير آغير بهتان لاردان...

قارا باخت قادين، داھا يثريدیگی يولدادا کاريوخردى: «ميرى سنين
قبرين اودلا دولسون! منى نه پيس گونە سالدین، گتتدين...» ديه، چوخ
وقت اؤز - اؤزونه دئيينيردى؛ بير درى بير سوموک اولموشدو، اللرى
تاختا کیمی، اوز - گؤزونون، درى سين، گون يانديرميش، آج -
سوسوز، ائله جان وئريب، گوج ايله ساغير قارنى دويوروردو. آلاھا
خاطير، بير دوغرو دوزگون آدام دا تاپيلميردى بوندان باشقا شئى
اوممادان، يارديمجى اولسون!

اوره ك دولو دردله (نوبار خالانين) يانينا گئديردى، اونا دويونجاق
آغلاييب، سيزيلداياندان سونرا، توپورجکلى خير - دوغانى، اوزونه پيله
ييب، اؤتوروردو.

گونلر چتين كئچديينده، کوبرانين اوره يينه، کين کدورت يول
تاپميشدى. بوتون وجودونو غضبله اؤفکه بوروموشدو؛ هر شئين
حسرتينده قالان گوناھسيز طيفيل لرينه باخديقيندا، گؤزلرى دولوب،
ايچين چکيردى... هر گون كئچديکجه اوزونو داھا يالنيز، کيمسه سيز و

چارە سىز حس ئاڭدىدى؛ اوشاقلارى، ھلە - ھولە اوچون، بىر بىرى نىن جانىنا دوشوب، دىدىشىردىلر... گىجە گونوز دىغلايىردى. اونلار بۇيۇيرىكن، اىستىك لرى نىن داھا چوخالدىقلارنىنى و ايشىنىن آرتىق چتىنلشدىگىنى بىلىردى. قاپىنى آلاوئردى نىن اوزونە، باغلادىغى گوندىن برى، زندگانلىقى نىن زھرمار اولدوقونو ياخشى حس ئاڭدىدى؛ بىر ياندان دا ائىلشدىكلرى كۆمە نى، الدن وئىردى، چونكو آلاوئردى كرايە اىستە رك، كوبرادا يئىرىب وئره بىلمە دىگى اوچون، اوردان چىخماقلارنىن اىستە مىشدى. قارا يازى آرواد، كلە فىن اوچون ايتىرمىش آدام كىمى، كارىخىب قالمىشدى.

او ايسە، آرتىق كوبرانىن ال - آياقنى دولاشمىردى. پولا احتىاجى اولمادان، ھر آى باشىندا ائو كرايە سىنە، آجىغىندان، كوبرانى زورا قويوردو.

بوتون قاپى لار اوزونە باغلانمىشدى، بىر كىمسە آلاھا خاطر «نە ئاڭدىرسن، نىجە كىچىنىرسن، بالالارنى نىجە دى» بئله دىمىردى.

جانا گلدى، اوزونە قرارىنى وئردى...

بو گون آلاوئردى، كرايە دالى سوره گلە جكدى، آياقا قالدخدى، قوللارنى چىرمالايىب، بزە دوزە بىن گۆتوروب، چىچىك لى كۆينە بىن گىيىب، آق چارشابىنى اۇرتدو...

آلاوئردى نىن گۆزلرى، حىرت دن آچىق قالمىشدى... كرايە نى وئردىگى زمان، اوزو گۆرونمە ين كوبرا، ايندى گۆزل بىر رسىم كىمى،

اونون قاباغیندا دایانیب، شیرین بیر گولوشله کرایه نی الینده
ساخلامیشدی.

آلاوئردی نین کیپرک سیز گۆزلی پاریلداییب، دوداقلارینا بیر
گولومسه ائيله شیب، آلی نین تری نی سیلیب، کرایه نی آلمادی!

بیر نچه ساعات اوندان سونرا، هاوا قارالان زمان، دولو نایولنارلا
قاییدیب، اوشاقلارین الینه وئردیکدن سونرا، گئتدی...

کوبرانین، گۆزلی دولو رضایت ایله، بالاخانین پیله لرین یوخاری
چیخیردی!

او گوندن بری، کوبرانین زندگانلیقی، گئت - گئده یاخشیلشدی.....

۳

تۈالت قايبجىسى

قارا - قالين پردە نى چكديم كئارا. انسان آدلى بىر وارليغين، نجاست قوخوسو هاوايا دولموشدو. ايچرى دولو آدام لا، تۈالت قاپلارى نين قاباغيندا نوبته داينمىشديلار. بىرى نين ايشى قورتارمامىش، اوبىرى آدام گوج ايله اۈزون ايچرى تپىردى. حاقتى نين آرادا گئتمە سینه مانع اولماق اوچون!

ايچرى دە باش وئرن هر حادثه نى ائشىديب، دۈزوردو. تۈالت لرین بىرىندن، چيس فيس سسى گليردى. يانلق نخود ايبي وئرکن، منى ماراقلانديرىب، بئىنيمده سورغو تۈره تدى. اليمى قاپيا سارى آپاراندا، بىر گور سس منى يئريمده دوندوردو. -اوھوووو...ى! اورا تۈالت دئيل. اورا منيم ائويمدير. اوردا نه غلط دارتيرسان...

گئرى دۈندوم. تعجبلىنديم. گۈره سن ائشىتديگيم دوزايدى؟ آسيه نى، اۈزونه سيغينديران بىر كۈهنه صندلى، جىرىق سۈكه نه جه ييله، آداما آغيز بوزوردو.

گۈزونون سورمه سى، ترى ايله قارىشىب، قيرىشميش اوزونه آخمشدى. يوغون دوداقلارى نين جعئە لرى، خميره بنزه ر كۈپوك باغلامىشدى.

كوپپوش - قيرمیزی اوزو، نئدئسه آدامین (چیم چشمه رك) دقتینده جلب ائدیردی. كوردی شالواری، رنگی روفو گئتمیش چادرسی نین آلتیندان بئلی ایدی. بنوشه رنگلی كۆینه یی نین، پورچومو چيخمیشدی. خورما نه بیلیم ایده دنه لرین، نئجه دئشيب! زنجیر سایاغي، بوینونا دولامیشدی. قارا- قيرمیزی بارماقلاری نین آراسیندا، سیگاری دال با دال سوموروردو. اود پيله ین آدام کیمی، توستونو بوراخیردی.

اؤنونه، کيچیک بیردمیریز قویوب، دیرسه یین دایامیشدی. توالته گلن لر، میزین اوستونده کی بوش بیر (تافی) قابینا پول آتیردیلار. کیمسه، پول وئرمه سه ایدی، آسیه نین یامان یووزو باشیندان یاغیردی، تومانین چئویریب یولا سالیردی؛ گاهداندا عصبله نیب قاپی دان قویموردو. میزین بیر طرفینده كۆهنه كتاب، نئچه دنه تسبئح، پاسور وراقی، سانجاق، قیفیل، كؤموروعقیق داشلار واریدی. دوعاچی، طالعہ باخان دم - دستگاهینا بنزه تدیم!

بوینونون دالیسیندا دوگونلمیش، قهوه رنگلی اؤرتویوندن، حنالی ساچلاری بئلی ایدی. نئچه یاشلی اولدوغو بئلی دئیلدی. زرنگ و تئز توو ایدی. آما اللی دن یوخاری اولاردی.

تله سیک، سؤزلری چئینیب توپوروب، باشینا گلیمیش بلالاردان دانیشیردی، قارا باختیندان دانیشیردی...

-آدامین گئرك شانسی اولو. اؤزومو اودا سویا ویریب، قور- قودوغومو دیشیمده دولاندیردیم، پالتار یوماقدان، کیسه چکمکدن، قوجا ناخوش

كۆپك ساخلاماقدان، له له گىتمكدن دوت تا اوتانيرام ديه م... شرفسىز
كىشى بئله دى دا... قبرى اودلا دولموش ننه سى، منيم باشىمى يالان
سۆزلرله آلداتدى.

اينجه بىر سس، آسيه نين گۆزلىرىنى اۋزونه سارى دۇندردى:

-باشى نه يه قال ايدى؟

-هئچ، آرسىز- بئكارىن بىرى ايدى. جانى زهرمارا باغليدى. يا
خمارايدى يا نغشه. زهرى مارى دا يئتشمه ين زامان هرردى، چورو،
ديغى وار ايدى من يازيقىن باشىندا سىندىرىدى.

-ايندى هاردا؟ اوشاقلارين هاردا؟ بوردا نه ائدىرسن؟!

هرطرفدن سس گليردى. بره لميش گۆزلىر، آسيه نين باشىنا
يىغىشميشدىلار. بىرعه اۋته رى باخىب، سايمامازليقلا گئدىرىلر.

-يانميش الى چوخ آغىرىدى. اوز گۆزومون گۆيه رتى سىندن چۆله
چىخايلىمزدىم. هرگئجه ايشيدى. حيوان ساياغى باغىرىدى. دده بابامى
قىردن خورتلاذيب، اوتوروب دورماغىما ايراد چىخارىدى. كور اولوم
يالان دئسم، دىليم لاله الاالاها دۇنمىسەن اويان بويان دئسم،
آخىر آخىردا رهلى - بزهللى آروادلارلر...

قويمادى بىرسويوخ سو بوغازىمدان راحت گتسىن. او گوندن كى
آروادى اولدوم سركى يئدىم. يامانلا قولاغىم دولدو. توف... اولان
گونونه.

قولاق آسانلارين دقتىندن، هيجانا گلىب نفسى تيخجىنميشدى.

-اوشاقلارین ایندی کیمین قولتوغوندا؟

-آآآ...ی، گور با گور اولموش ننه م، ائله ائیلشدی دوردو، دئدی:
«دوغ! دوغ! بوکیشی نین باشی هاوالی دی. دوغ یئرینی برکیت. اوندا ال
آیاغی ییغیشار...» اوشاق دئمه، جان بلاسی دئنن. قیز دوغدوم، دئدیله:
قیزدا اولدو اوشاق؟ اوغول دوغ باشین اوجالسین. الینین عصاسی اولسون.
ائوی نین برکتی اولسون. اوغول دوغدوم، دئدیله: ایکی ائله! اوچ ائله!
ضرری ده خئیردی. داش باشیما منی هاوالی ائله دیله. هئچ دوشونمه دیم
بو آلچاق، یوخسول، ده یرسیز کیشی ایله آخیرعاقبتیم یوخدو. شیلدن،
کوردان، چولاقدان دوغدوم بوراخدیم هامارا، وایا قالدیم.
اوقدراینجیتدی، جانیمی بورنوما وئردی کی، منده هئچ نه یه باخمادان،
وئراناسیندان چیخدیم. گۆزلرین سوزدوررکن دئدی:

-بیلمه میشدیم جاوان جانیمی اوچ دنه ماخلاوایی یولوندا قویام، به یم
دده م ائویندن گتیر میشدیم؟ ایت توخوملاری... دده لریندن آرتیق
اولمایاجادی کی، نه بیلیم هانسی جهنم دره ده دیله!
بیراز گۆزلری یول چکیب، دریندن بیر آه چکیب دئدی:
-نه دئیمم واللاه، بیر تیکه چؤرک آواراسی. بیر قاریش یئر معطلی.
باشیمی ساخلا بیرام داا... منیم ده قسمتیم بوایمیش. ایش یوخدور کی!
ایت قانی ایچیلر، ننه سودو یوخ. هریره گئدیرسن، آرواد اولدوغوما
گۆره بیر ایشلر چیخیر اوووف...!

-اه بابا باشینیزی چوخ آغریتدیم. بونلاری بوراخین!

او آرادا نئچه نفر، آسیه نین سۆزلریندن تأثیرلنمیش کیمی، کاغید پوللار اووجونا باسدیلار. اودا قوربان صدقه گنده رکن، پوللاری دؤشلویونه باسیب، قابی تترتتر بوشالدیردی.

حالی یئرینه گلدی. رنگی- روفو دورولدو. نفسین تتره له ییب، گولومسه یه گولومسه یه دئدی:

-هله بونلاردان کئچیب، گلین سیزه بیر کتاب باشی آچیم! بو قبله یه عربه آند اولسون، بیرى اویمان بویان اولمور. بیر دفة ده اولسا امتحانینا ده یر. پولی کی بیر شئی دئیل. بئش یوز وئرسز هر شئی دیه رم. قورخمایین اوتوزمازسیز! گله جه یینیزی آینا کیمی گؤرسه ده جه یم. جانیم سیزه قوربان. منده سیزین برکتیزدن چؤرک ییه م دا... آلاه خیرینیزی وئرسین.

هی، سن! گئل قاباغا گوروم. اولدوزونو چوخ اوجالاردا گورورم آما ائله بیل سنی طلیسیمه سالیلار، گؤزل گؤزلی نین ایشیقی سؤنوب. ایستیرسن بیله سن کیم سنی طلیسیم ائدیب؟ کیمه گتمه یینی ایسته بیرسن بیله سن؟ دئیم نئچه اوشاقین اولاجاق؟ دوشمانلارینی دا بیلیرم کیمدی.

گؤزو بیر قیزا دوشموشدو، یاخاسینی بوراخمیردی. اونون دقتین جلب اتمیشدی. ماراقلی اولدوغونو بیلیردی. یاخشی بیر اوو تاپمیشدی.

خانیملارین بیر نئچه سی، آسیه نین سۆزلرین ائشیده رکن، دیللی ایله دوداقلاری آراسیندا دئینیب، نقرتله قارغیش ائدیب، گئتدیلر:

-مردە شىر اوزون يوموش، ياش دا يانير قورونون اودونا...ھامىسى يالان دىر، يالنىز پول تله سى دىر.

-آللاه، بالالارىمى شىطان شررىندن قورو...دىلى ايلانى دا يوواسىندان ائدر.

-اه ير دوز دئىرسن گنت اوزونه بير چاره قيل سونرا...

-نه يه كفر ائدىرسن؟ سن گلە جه يى ھاردان بىلىرسن؟

آسيه بو سۆزلىرى ائشىده ركن، اوزون بىلمه مزلىگە ويرىب، جاواب وئرمىدى. اوز ايشين گوروردو. بخت آچىردى. اولدوز گوروردو. گورقىبرين نقشه سىنى وئىردى، بارىشدىرىدى، بوشايردى، تاپىردى. قوشوردو، قوروشدوروردو نه بىلىم، هر حوققا ايله تورونا بىرايىكى اوو سالىردى دا.

ايش اوسته قويانلار، بىققىلداشيب گولوردولر. اومودسوز پئشمان لاردا اللرىن ھرىردن قىرىلمىش كىمى، اينانىب راضى گئىدىرديلر.

سۆزلىرى نىن آراسىندا باغىرىب دئىردى:

-او شووه ن قاپى نى ياواش اورتون. دده نىزىن مالى دئىل كى. صاباح خاراب اولسا من باشى داشلى جاواب وئره جه يم. سو توكون! شىرى آچىق قويماين! تئزاولون جانىزدان اولاسىز! بورا ماتىكك توتوك يئرى دئىل ھااا... چؤلە!

يونولماميش، يوغون هيكلين، زحمتله ترپديب، دوردو آياغا. فيكريمي مشغول ائدن قايي نين قاباغينا گئتدى. چيسيلتى سسى هله واريدى. همن قايي نى بير كليد ايله آچدى. آستاچا ياخينلاشديم.

وااا...ى آلااه! قارانليق، وحشتلى، دار- دودوك بير دؤرد دووار. كؤهنه جئجيم، آلا بزهللى بير يورقان، سينيى آينا، ساك، بيراز پار- پالتارلا، قاب وپيك نيك گاز...

ائيليب گازى كئچيرتدى، گوج ايله قالخيب، قايتتدى. گؤزو دوشدو منه. گؤزومون ايچينه باخاركن دئديكى سؤزو تكرر ائتدى:

بورا منيم ائويمدى!!

باشيم گيجه ليردى. ياشامين ايرنج قوخوسوندان بورنوم دولموشدو.....!

۴

بیر شهر ایدی بیر ظفر

چوخ یاخشی تانیردیم، سؤیود چوبوغو کیمی آریق و جانسیز ایدی. قانلی - پالچیقیل آیاق لارینین آلتی، میخچایلا دولو، باخیشلاری بوز کیمی، سانکی سفیللیک دونیاسی ایدی. قاشلاری شیروانی کیمی، گؤزلری نین اوستونده یئرلشمیشدی. ساللاق و چارتلامیش دوداقلارینی، دیلی نین اوجویلا یالایردی.

بیغ یثری، تتره گۆیه ریردی...

کیپریکلری آلا یانیق، باشی بالاجا، قولاقلاری ایسه عئیبهجر حالدا کیچیک ایدی.

کۆرپه لیک معصوملوغو کیمی، بیر گولومسه مه همیشه اوزونده گۆرونوردو. بوتون وجودو اورک یاندیریجی ایدی. باخیشینین درین لیگینده، بیر پوچلوق گۆرونوردو. مبهم بیر هیجان، وجودوندا حس اولاراق، هردن ائله شوق ایله آددیم لاییردی کی، چین لری اویناماغا باشلاییردی؛ خالق ماهنی لاریندان آرا- سیرا زمزمه اندیردی: «پنجره دن داش گلیر، آی بری باخ بری باخ - خومار گۆزه یاش گلیر، آی بری باخ... سنی منه وئرسه لر، آلاهادا خوش گلیر.../... تیکان باتدی دیزیمه،

آیلدیم چیخارتماغا، یار ساتاشدی گۆزومه - آی قیز قوربانون اوللام،
آی قیز حئیرانین اوللام...»

سۆزلری آیدینجا آنلاشلمیردی، آما باشا دوشمک اولوردو؛ قیریق-
قیریق آغزیندان چیخیردی. مین جوره فرقلی حس لری وارایدی.
شاققاشاق گولوردو، آغزیندان توپورجهیی توللانیردی؛ گولوشلری نین
آراسیندا های - کویله آغلایردی! گۆزلریندن یاش آخمیردی؛ آنجاق،
زار - زار زاریلدایب، اینیلداماقیندان، آجی و درین کدر دوپولوردو.
سس سیز دایانیب، بیردن اوجادان اوخویوردو. اراده سیز اولاراق،
کؤلگه سی نین آردینجا قاجیردی!

حالینا فرق ائتمه دن، سئودیکگی یئرده ائیشیردی؛ کوچه اورتاسیندا،
دیوار دبینده، خیابان قیراغیندا، آغاج خولاسیندا، قئیدسیز و آزادجاسینا
اؤز دؤورهسینه فیزلانیردی. اوره یی ایسته دیگی ایشی گؤروردو، نه
قانون تانییردی، نه جاماعات! هئچ بیر کیمسه یه اعتنا ائله مه دن
سوووشوردو، نهایت ده هئچ نه اونون اوچون اؤنملی دئییلدی. او قدر
تانیمیشدی کی، بیر سۆز چیخارتماغا دا دیمزدی. عادی دن عادی...
ایکینجی آدی ایله، آرتیق تانیمیشدی «چیین ییه ن».

آدی (ظفر) ایدی. آنجاق او قدر چیین سئوه ردی، گۆردو کجه دوتوب
آتاردی آغزینا!

اوچ دغه، دلی خانادان قاجمیشدی...

اوردان وحشتی وارایدی. آدی گلنده، آسمه جه دوتوردو. بئلی دئییلدی
 اوردا نه گورموشدوسه، آزادلیغی بوتون چتینلیگی ایله، اوردا یاشاماقدان
 اوستون دوتوردو! جاماعات، ظفرین حساسیتینی بیلیمشیدیلر، اونو
 گۆرچک هویلا بیردیلا!

- اینجیدیب، شولوغ ائله سن، اورا آپاراریق هاااا...

ماغمین ظفرده، ائشیتجک قاجماغا باشلا بیردی. اورانین آدیندان چیم
 چشیردی، قاچا- قاچا اورالاردان اوزاقلاشیردی. هره بارماغی ایله بیر
 طرفی گۆستریردی... ائله بیلیردی ایندی اونو دوتوب، آپاراجاقلار. بو
 هریردن قۆوولموش یازیغی، اوقدر قاجیردیردیلا، بیر لیرت آت کیمی،
 حس سیز - حرکت سیز، یورغون - آرغین بیر بو جاقدا آشیب، یوخوسو
 آپاریردی.

جاماعات، اۆز کئیفلرینه گۆره، باشینا هر بلا گتیریردیلا، اونو گوج ایله
 اوینادیب، گولمکدن بوغولوردولار! او یون زمانی، توپ گتیرمه یه
 گودوکچو قویوردولار؛ ظفر هریر چتین ایشه ال آلتی ایدی. الله
 قالمیش یئینتی لری قاباغینا تولازلایریدیلا. هاردا یئمه لی بیر شی
 گۆرسه ایدی، عاغلی باشیندان چیخیب، هر جوره اولسایدی، اونو اله
 گتیرمه لی ایدی. دویونجا یئمک اوچون، دؤیولمه یه ده راضی اولوردو!
 اوشاقلارین الیندن آلیب، قاجیردی، توکانلارین قاباغیندان
 اوغورلا بیردی؛ کیمسه نی تائیب، یادیندا قالمیردی؛ قارنی توخلوق
 هر نه دن اؤنملی ایدی اونون ایچین. هر دن باشینا ویریردی، توکانلارین

شىشە سىنى سىندىرىپ، قاپسىن! اصلىندە قىرغى كىمى اوچوردو. قىزلارنى ساچلارنى دالدا يولوب، اونلارنى آغلادىپ، چىغىردى. قاپلارنى زىنگىنى چالىپ، گىزلىدى. كوچە دن گىندلرى آرخاسىندان ايتە له يىردى. هردن ده كوچە اورتاسىندا، تومانىنى سىيرىپ، آياق اوستە ايشە يىردى. اونا ياخىنلاشاندا، ايرىچ قوخوسو باش چاتلادىردى. بعضن ده شاكى لرىن الينده، اولونجه دۇيولوردو.

سىگار كۇتويو توپلايىپ، هاردان اولسايدى اود تاپىپ، آلىشدىرىدى، بىر-ايكى پىك وىرىپ، آياقى آلتىندا تىكرار ازىردى.

هردن ده بالاجا داشلارنى توپلايىپ، يىددى گۆز كۆرپوسونون باشىندا دوروب، بىر - بىر گۆلون اىچىنە توللايىردى و قورباغالارنى سىينە، اوجادان شاقىلدايىپ گولوردو. آرا بىر باشىنى قاشىيب، بىر - بىزاقلى ساچلارنى نىن آراسىندان تاپىپ، اونلارلا باشىنى قاتىردى.

نېچە گون ايدى (صفدر) او قارا باختى، دالى سوره، سوروندوروردو... پىزە ونگى نىن بىرى ايدى. قىرمىزى ساققالىندان، آرتىق ات پۇرتلە مىش، كالاما - كۇتور بورون، شىشمىش اوز- گۆز، پىس وضعىت ده حال بولاندىرىجى بىر آدم ايدى. قارنى، اۇزوندن قاباقلق گىرىدى هر يىرە، ايت عرقى اىچىپ، آغزىندا ساققىز گۆوشە يىردى. دۇنە لرلە پوخو چىخمىشدى. بوتون تاپىلمايان جنس لر اونون توكانىندا، ايكى قات قىمتە، تاپماق اولوردو. آلاھ رحمت ائله سىن حىات يولداشى (وجىهه)

خانیم، هاردا ائيله شردى، اونا (دوموز) دئيب، قارقيش ائله بيردى. اؤلدو! جانى راحت اولدو...

قىرخى چىخماميش، گئتدى اوتانماز آيرسىزىنين، بيرين گتيريب سالدى خيرداجاو شاق لارين جانينا. بونلارا باخما يارقاق، گؤز قاباغيندا جاناما سويلا چكىردى، توكان آغزىندا دستماز آيردى ايكي - اوچ آيه دن، حديث دن اؤرگنميشدى، سؤز آراسى تىبىخىنى فيرلادا - فيرلادا، زيارته گتتمه بين ائشيتدويردى، بوتون قونوم - قونشويلا؛ بوندان بؤيوك اعتبارداها نه اولاجاقدى!؟

وئرميشدى ظفرين باشىنى، سلمانى (ضىغم) ديدن قيرخميشدى، بير جوت حمام سورونمھسى، بير كؤينك باغيشلاميشدى، هريره چاتيردى مئيدان اوخويوردو. يئسیر - ييه سيزين نه گوناھى وار. اونادا بير تيكه چؤرك لازم دى، بير دام آلتىندا اولماليدى، قورود - قوشون آغزىندا قالماسين. كويود اللرينى ظفرين باشىنا چكه رك، دئيردى: ظفر اؤزبالامدى، چوخ زرنك اوغول دى...

ظفرده، زىليقلى گؤزلريله، ذليل - سورگون باخيشى ايله، ائوسيز - ائشيكسىزليكدن جان قورتايب ديه، اونون دندىگينه باخيردى. سانكى صفدر اؤزونو كؤمكچى گتيرميشدى. سوپورگه ايله آفتافانى وئيردى اللرينه. بير گيله سيگار، بير اووج نخود - كيشميش، بيرتيكه چؤرك، پيتى - پتى، گونه باخان توخومو...

«شيطانين قولاغى كار» نىچە گون ايدى، ظفر اوردا ايشله ييب، كىچىنىب، بيرجوره باشىنى قاتمىشدى؛ داها نه محله اوشاقلارى اونو اينجىتمە يە وقت تاپىردى، نه او آلالە ويرمىشەن كىمسە ايله ايشى اولوردو!

آمما نىدەنە صفدرين سسى چىخاندا، ظفر ايليم - ايليم اسيب، ظولوم - ظولوم آغلايىردى! آلالە بيلير گۆزونون اودون نىچە آلمىشدى... گىچە ياريسىنا كىمى، بير آزاجىق ايشىق، توكان بوجاغىندان ايشىلدايىردى... سحر تىزدن توكان آچىلىرى. محله قارىسى « ننه خانىم كلانتىر» گۆز قولاغى آچىق قوجالاردان ايدى، آدام سۆزلىرىدىن بوينوز چىخاردىردى.

- نىچە دفعە ظفرين آخ - وايى نين، وا - شوو نين، صوبح آچىلمايش اۆز قولاغىملا ائشتمىشم، كىمسە نين خبرى يوخدور، او اۆكوز اونباسى اونو نىچە ساخلايىر، سانكى ظفرين اليندن بىزمىش اولاراق، هامى راحت اولوب، آدين بىلە دوتماق ايستە ميرلر، بلكە اوننە سى اۆلموشون باشىنا، باشقا ايشلر گلير... او كۆپك كىشى دن هىچ ايش اوزاق دىيل!

نىچە گون سوشدو...

بو گون تىزە بير سس - سۆز محله دە يايلىمىشدى.

هر نىدن چوخ، (ظفر، صفدر و كسىلمىش قولاقين) سوزو ايدى.

ايگىد اوغول (قىصر) ين دە آدى دىل لره دوشموشدو...

ائله بیل قیصرده شوبهه لئمیش، نئچه گئجه - گوندوز، کافتار صفدر ایله، یازیق ظفرین بوتون داورانیشلارین، نظرده ساخالایاراق، هر شیئی گۆزو ایله گۆرموشدو...

گۆزلری نین قاباغینی قان دوتوب، صدف دسته لی قمه سی ایله، صفدرین ایکی قولاغیندا دیدن کسیب، آیرسیز - حیثیت سیز حالدا، اؤتورموشدو کوچه یه، رسوای ائله میشدی...

یئنه ده بیر شهر ایدی بیر ظفر!

ظفر، شهرین بیر تیکه سی ایدی.....

۵

ياشايشا يئنيك دوشن لر

ميدائين چئوره سى دولموشدو: بئل-كولونگ، مالات قابى- دول،
 اىپ... ياشايشا يئنيك دوشنلر، ايش اوچون گلن كيشى لردن
 آسلانيرديلار. اصيل معنادا بير سفالت گؤرونتوسو و يوخسوللوق
 فستيوالين دان ايضاح سيز بير تابلو...

گونش آلتين دا قالماق دان، اوزلرى نين دريسى پۇرتولوب، گئنديكجه
 قاب قارا قارالميشدى. آيين باش، تۇر تۇكونلو - توز تورپاقلى، ييرتيق يا
 دابانى ياتي ق قاب لارى ايله، دووار ديين ده چۇمبه له تى ائليشيب،
 آدديم لاريني ياواشلادان هر بير كيمسه يه قارشيلق وئيرديلر!

قانلى اورك لرى نين قوخوسو، آلايه-آلايه... گونزدن دوتوب، شيخين
 حيه تيندن بئله، قارا حالواچى لار راستاسينا قده ر يايلميشدى... هئچ
 اوستونده، بير بيرلرينه آغير سؤيوش لر ياغدويرديلار. اونلارين ساواش
 لارى كدورت لرى يا(ايش)يا(پاي)اوسته اولوردو. كئچن تاسوعادان
 نذير آتين اوستونده ساواشيب، قويروق قايرغا داعواسى، هله ده
 قوتارماميشدى، ننه باجى لارى نين، بوتون گؤبك دن آشاقى لارى،
 اورتايا قويولوب، اؤلورلر گور با گور اولوب، ديرى لر ايسه ديديشمه ده
 ايدى لر؛ بير بيرى نين كؤلگه سيني اوخ لا ويرديلار.

سیمالاری، طالع لری نین آیناسی ایدی!
اونلاری سیر ائتدیکجه، انسانین داها گۆزوندن دوشوردو حیات...
یداله، اونلاری دقت له گۆزدن کئچیریدی؛ سانکی سئل گلدی، اطرافی
دولدو! باغیرتی لا، یوروجو و تکرارلانمیش یالواریش لاری:
«منی آپار ناخوشوم وار - آزدا وئرسن آلاسه برکت وئرسین بالالاریمین
گۆزو یولدادیر - دؤرد گون اولار، الیم قولوم دان اوزون ائوه گئدیرم -
حضرتی عاباسی منیم ایشیمی هامی به یه نر»
و ها بئله سیز یلدایب، سیتقامالار...

یدی نین، خمیره بنزه ر اوزو قیزاریب، آغزی نین کؤکونو آچیلدی:
«ایتیلین گۆزومون اؤنون دن! ساققاخانا بیر نئچه آددیم یوخاری دیر،
گئدین اورا دخیل دوشون... به یم من احسان خیرات ائدیرم؟ قاریشقا
کیمی باشیما ییغلیسیز، نه دئمک ایسته ییرسیز؟ سیزلره شفا وئره جه
ییمی دوشونورسوز؟ کئری چکیلین گوروم! بیر ایش گورمه بین کی
بوردا داها دایانایلمه یه سیز؛ پسه پوسه زی تۆکه رم چۆله...»
یاشلی لارا سؤز آغیر گلیب، دیللیری نین آلتیندا یامان - یووزلا
قایتدی یار یئرلرینه...

رمضان دئییردی: بو نانجیب قوزبئتین، پولو باشیندان آشیب داشاراق،
اؤکوز باش لارلا، ال سیردی... هر کیم اونو دار یخدی ریب راحتسیز
ائدرسه، زلی کیمی یاپیشار جانینا، قانین سوموروب، پوخ یئدیگیمه
سالماسا، یاخاسینی بئله بوراخماز. بونا اسکی دن (کافتار یدی) دیه رلر...

ایتی باخیش لاری ایله، گۆتور-قوی ائله دی. قیساجا دوشونن دن سونرا، ائتلی کوره ک، بییر-بیله ک، دؤزوم لو، جانسی سولو، اللی آیاقلی بیر فهله نی، یوغون - یومورو بارماقی ایله چاغیردی اؤنونه! بایرامین، قانادی یوخ اوچماغا، گلدی، یدی نین قاباغیندا، دیم-دیک دورارق، گۆزلرینی زیلله دی اونا... قوللارینی داش حامبال لاری کیمی، ائله شیشیردیب، اؤزونه گۆوه نه رک، سانکی (سردار) لیق درجه سی آلمیشدی.

قالان آدام لار، قارغیش لا داغیلدی لار...

آینادان، بایرامی و داورانیش لارینی دقت له نظرده آلمیشدی.

گئیش و داغینیق بورون، بییر جوت ده دوما گۆز...

بوغوق بییر سس ایله، بایرامین یومورتایا بنزه ر باشینی قالخیزدی:

- آدین نه دیر؟
- سیجیلی ده (ترحم) یازیلیب آغا! آمما ننه م، ایلك گوندن منی (بایرام) چاغیردی.
- ایش صاحبی نین گولومسه مه یی ایله، دونموش دیلی-داماغی، آرتیق آچیلدی...
- نئجه دی آغا یاراشیر؟ سن هر بییرینی ایسترسن اونو دئه! ها ها ها... دده م له ننه م اول-آخیر، ایت پیشیک کیمی کئچیندیله. ترحم، بابامین آدی... ننه م ایسه بایرام دا دوغولدوغوما گۆره،

ایکی آیاقین بیر باشماقا سیخناییب، (بایرام) دئدی کی دئدی.
 هامی ائله آنامین دیلینجه سسلر آرتیق.

بیر درین آه چکه رک، دئدی: اگر اونون ناغاراسی اولماسایدی، ایندی
 بلکه بیز آجیمیزدان قیریلیب، اؤلمودوک آغا! آما داها، هر قوزو-
 یولوقون یانیندا، قویمورام چالسین! به یم اؤلموشم من! هه آرادا
 دینقیلدا، نوبارلا- شوکت آسدیریب- سیندیریب- اوینارلار...

«ئنه آه چکدی»: اوچ دنه ارلیک (اره گنتمه لی)... اونلاری، بخت ائوینه
 گؤندرسه ایدیم اؤلمزدیم آغا! (اراده سیز گولدو): آما جانینا آند
 اولسون! سسیم چیخاندان، سیچان دئشگی نین ساتین آلالارها...»

بیر آن دالیب، اؤزونه قیوریلان کیمی، سانکی بیر شئی لر یادینا دوشدو:
 «دوستباز بابانین بیری ایمیش! ائله بیل آنادان اولاندان، دامار آدین دا بیر
 شئی بو ظالم اوغلوندا یوخ ایمیش... دده می دئیرمه»

دورمادان، بیدیلیمه دئینیردی، کی چاتدیلار.

گؤزلرینده، درین بیر هیجان دالغانیردی. بو قده ر دبدبه کبکه ایله بو
 یولوغو بو حؤرمته گتیردیگینه گؤره، همی تعجب له نیب همی ده
 سئوینیب، یاخشی انعام آلماغینا دوشونوردو. حیه ته گیردیله، آغزی
 آچیق قالمیشدی. اوجسوز- بوجاقسوز بیر سارای... یداله قاباقدا، بایرام
 ایسه، دالی سوره دوشوب «باش اوسته» افاده سینه اکتفا ائدیردی.

چشیت لی گول لرین قاباقیندان، سان گوروردو سانکی! بنوشه لر، اوزونه گولوب، یاسمن لرین گوزل قوخوسو، بونو گیجه لتمیشدی. حُسن یوسف لر سانکی چینلمیشدی.

بو ائوه یول تاپدیغی اوچون، غرور دولو دویقولار یاشایردی. ایش ییه سینین امرینی گوزله بیردی «آلاه سنه توکل» دئییب، بیر گوز قیریمیندا باشلایا.

سبب سیز بیر اوتانج دان، قیزارمیشدی. بوکولموش دسمالینی، جئیندن چیخاریب، تَرینی سیلیدی. گئیش پیلله کانلاردان، آلت-اوست اولونموش، بؤیوک بیر یئر آلتینا گیردیلر.

بویون بوغازی یانیب، اللری ایسه سومباتا کیمی بییرانمیش، اوزولموش چیرک ترلیگی، یدی نی، گیزلین بیر شکیل ده گولمه یه مجبور ائدی.

تلیس-تلیس، زیر-زیبیل بیغیب، چینینه آتاراق آپاریب (برلیان) حامامی نین آرخاسینداکی خارابالیکا بوشالیدی، قایدیب یثنی دن بیغیردی. تَر شیریلدایاراق، بوی - بوخونو آیلیمیش حالدا، آرا بیر درین نفس آلیب، داوام ائدیردی. عائله لرین، یثمک وئریب - وئرمه مک لری بئلی اولموردو... یورقونلوغو بیراز چیخسین دیه، بوینونو شیق - شیق قیریپ، حؤوضه ساری گئتدی. ال-اوزونه سو ویریپ، قالین دوداق لارینی، سو شیرینه یاپیشدیراراق، دویونجاق ایلمانقی سودان ایچدی. توز-تورپاق لا دولوب، یانماق دا اولان گوزلرینی یوموب، بیر آن، بیر تیکه ات کیمی دووار کؤلگه سی نین آلتین دا بوراخیلدی. او قده ر دمیر دومور، کؤهنه

تاختا-تاباق، شیندیر میندیر، داشیمیشدی، یورقون ایدی، باش بارماقی
نین کسيلمه سیندن، هئچ خبری یوخ ایدی...

بیردن بیره، سانکی بؤیوک بیر گوناها باتان آدام کیمی، دهشت له
گؤزلرینی آچیب، اوزه رریک کیمی یئریندن سیچرادی!

ایش دن بیر شئی قالمیردی؛ باش بارماقینا دسمالین دولاییب سیخارکن،
سیل سوپور ائدیپ، زئرزمی دن چیخدی... قوللارینی چیرمالاییب،
ال آیاغین یووان چاغی، ناھارا چاغیریلدی... ایوان دا تختین اوستونده،
یئمک مژمه یی سینه گؤزو دوشرکن، سئوینیب، اوره یی گولدو...
کیمسه یوخ ایدی!

زرشک رنگین ده، اردبیل نقشه، کؤهنه مسندین اوستونده ائله شیب،
گلدان لارا، قیرمیزی مخمل موخده لره، اود سماوارا، بئلی اینجه
استکان لارا، اوزون قلیان دا، شاه عاباسین بیغ لارینا، بشقاب دولو پیچاق
قیمه پیلوو، شیر اوغلو تورشوسو، یونوس لاواشی، کهرالان آیرانی، قیپ
قیرمیزی قارپیز...

دؤزومو قوتاردی!

یازیق، ایلک باش دا، قورخان بیر پیشیک کیمی، او یان-بو یانا باخیب،
سونرا باغارساق لاری نین، باغیرتی سینا جاواب وئریب، باشلادی... سون
ذره سینه قده ردرین اشتها ایله یئیپ، ایچیب «چوخ شوکور آلا»...
همن توز-قانلی دسمالی ایله، آغیز بورنون دا سیلیب، گئیریپ گرنه
شیب، آیاقا قالمادی.

عۆمور بویو او قده ر دؤیولوب-سؤیولموشدو، ییخیلیب-ازیلمیشدی،
 بوتون یاخشی-پیس لره قارشیلیغی وارایدی! او قده ر درد ایله
 آلیشمیشدی، بئله بیر محبت گۆرنده، سئوینج دن اؤزون ایتیریردی...
 پرده نین آرخاسیندان تاماشایا دایانان یدی گلدی، هر یئر تر-تمیز
 اولموشدو.

«یورولما جوان، ساغ اول، ایشینی چوخ به یندیم»

ایکی قاتلانمیش، بیر دسته پولو، پئنجه یی نین دؤش جئیندن چیخاریب،
 بایرامین قانلی قبارلی اووجونا قویدو...

سانکی یدی نین باشینا دولاناجادی، دال با دال، قوربان-صدقه گنده
 رک، یولا دوشمک ایسته دی. هاوا قارالماق اوزه رینده ایدی.

یدی یاخینا گله رک، قولاغینا بیر شئی پیچیلدادی...

بایرام، بایلیمیش...!!

یلمه دی ساغول لاشیب قایتسین یا اوتانج دان قبول ائتسین...

بیر عۆمور (خارابا کۆهول) ده، سوواق دان اولان ائولرینده، -ائو کی
 یوخ- توستو بوروموش یووالاریندا، آناسی مرحمتین اونا سو قیزدیریب
 تشت ایله باشیندان تۆکوب یوونماسینا آلیشان آدام، ایندی ایسه اؤزونو
 یدی نین حامامین دا کی یئکه آینانین اؤنونده گۆروردو!

اؤزونه و آبیرونی پالتارینا باخراق، بیر آن آتاسی نین بئی لیک شکیلینی
 خاطرلادی. نئدن حامام دان باش چیخارتدییینی، هله ده بیلمیردی،

آنجاق بیر به بیر، یدی نین امری نی یئرینه یئتیریردی!

«نو کرم سیکه رم» دن سونرا میدان دا بیر شئی اؤیرنمه میشدی!

بو گون ان آزی قیرخ دفه، یدی یه نوکر اولدوو...

یدی، بیر باشدان باغیشلا بیردی!

اؤودن، یئردن، توکاندان...

بایرامین تپه سی، گئت-گئنده قیزیردی. اونون بیینی، او آن لاردا بو قده

رسؤزو، لاپدان نئجه خیردالایا بیلردی!

اوره بین ده دئییردی «واااای اگر مرحمت (آناسی) بیلسه، آرا قاریشیب

مسسب ایته جکک. اونو پارچا-پارچا ائدیب، یدی نی ایسه، بوکوب،

دریسینه سامان تیب، دیری-دیری تندیره سالار!

اودلا-سو آراسیندا قالمیش بایرام، عؤمور بویو داها بئله فرصت اونون

الینه کچمه یه جه بین بیلیردی. بگردن-بیره گؤتو ایله قویماقا دوشوردو!

عؤمرونون سونونا قده ر میدان، حامبال لاری و بوتون اولایلاری

اونوتماق ایسته بیردی. اشتها سینی آرتیق، پنیر-چؤره یه، قئساوا-تیلتا یا،

حالوا-خرمایا، یاوان آشی-یئرالمایا، کور گؤروردو. اوره یی، رویالار

دیاریندا اوچماقدا ایدی. اؤزونو نئدن ایندییه قده ر بئله اسکینگ

توتدو قونو بیلیردی!

یدی، جدی دانیشدی قجا، بایرام غرورلانیب، آما او یونون نامیش

وجودونودا اضطراب جیزیردی؛ آنجاق، اوز وئرن ماجرالاردان، اراده

سیز اولاراق، استقبال ائدیردی، هر حالدا کیشی ایدی.....

ائشیتدی کجه، گؤرمک هوسی، اوره بینده آرتیردی.

(مەھپارا) خانىمى گۆردو!

اوتاقا گىر جىك دىكسىندى! بىر بوجاقتا، اوتوز بئش - قىرخ ياشىندا نظره گلن بىر يوغون - يومورو قادين ساياغى بىر شى ائىلشمىشىدى. مارچ - مورچ لا، تىز - تىز، ساققىزىن چىئىنە يىردى، آغزىنىن سويو آخاراق، اۋز - اۋزونه گولوردو، كبرىت لرى يىره تۆكوب، سانكى نردبان دوزه لىتمك اىستە يىردى، آنجاق هله اوچونجو پله سىندە قالمىشىدى!

بايرام، دوغورداندا بىر آن قورخىدو... ائىلشىدى، مەھپارا، ائىلى قاشلارنىن آلتىندان، بايرامىن اوزونه باخىب، اوست دىشلىرى ايله، آلت دوداقتىن دىشلە يىردى. ساچلارى، قويون يونو كىمى، هاوايا بوراخىلمىشىدى.

آغىز - بورنون آيه رك، اويون چىخاردىردى. دردى تىكجە، دلى باشلىقى دئىلدى. (يدى يالان دئىمىشىدى) او تام بىر اجاز (عقب مانده) اولاراق، باش - قولاقى - بورنون، آنورمال بىر شكىلدە، كىچىك ايدى، ال - آياقى ايسە ايرى - موپرو و بدنې، يالنىز قات باقات ات ايدى.

بايرام، حامبال اولماغىنا باخمايلاق، آيىرد ائدە بىلىردى نە وار نە يوخ، كىم نىجە بىر آدامدى...

نە دانىشاجاغىنى، بىلمە يىب، سادە جە حالىنى سوروب، دىلىنىن كۆكونو گۆردو!

يدى نىن الين اوخودو...

«آصلان سىن يوخسا تولكو»؟

يوخ دىه جىك، جراتى نىن اولمادىغىنى حس ائدىردى.

ىدى بوتون قىرلارى اۋز باشىنا وئردى!!
 (سىجىللى)سىنى گىتىرىپ، عائله سىندن، بىر دىفعه لىك وداغ ائتمىك
 اوچون، يولا سالىدى.
 آمما! بايرام، يالنىز، چىخىش قاپى سىنا دوشونوردو!
 داها آلاقاپى مىدانىن دا گۆرونمه دى.....

۶

پهلوانين معرکه سی

پیرانیب الدن دوشموش، کؤهنه بیر قیرمیزی پیکانین، شیشگین کاپوتونون اوستونده، جامعاتین اورک دردلرینی تثره له ین، یاندیریحی بیر نوحه سسی قویولموشدو. کربلانیق قانلی چؤلوندن، آلتی آیلیق طیفیل دن، قمر بنی هاشم دن... هامیسین ییغمیشدی اورا!

ماشینین ایچینده، عجیب - غریب شئی لر واریدی. آرخا صندلین بوجاغیندا بیر قوتودان، آدام الینه بنزه ین بیر چرک لی آل ترپه نیردی. بیر دسته قالین زنجیر، ایلان کیمی بورولوب آیاق آلتیندا ایدی. شمایل گؤرونن قارا بیر تتیك، شوفرین صندلیندن آسیلی قالمیشدی. سیگار کؤتوگو؛ آغیز بورنو آغ ایپ له دوگونلمیش بیر تای للئین، پیچاق، پاسلانمیش بیر پیک نیک گازی، توخوم قایغی و... داشوردون آلتیندا یئرلشمیشدی. ماشین دان کؤهنه قوسماق قوخوسو گلیردی. بیر نچجه گیله سیگار، دنده نین کناریندا جنازه کیمی اوزانمیشدی؛ خورما دنه سیندن تسبیح، دنده نین بوغازینی سیخیردی. قیزارمیش بیر قارا کؤینک، دیز سالمیش شالوار، بوکولموش بیر ال - اوز حوله سی، دلیک - دئشیک تاییسز جوراب... ماشینین قاپیسیندا قادین شکیللری، اللرینده باده

و خمار باخيشلى گۆرونوردو. بىر نىچە توز بوروموش كاست، بىر اووج سىم، ياغ، بنزىن قابى، بىر پىلنگى پتودا واريدى. پهلوان، دۇشلىرىنى قاباغا وئره رك، ميدانا گلدى. دوداقلارى، دولقون بىغ لارى نىن آلتىندا گىزله نىب، قارا و دالغالى ساچلارى، قولاق لارى نىن دىيىنه قده ر تۇكولموشدو؛ او ايسه ائىلى كوره ك، همى ده گوجلۇ بىلك لى، ائىنىن ده كى ترلىك و گارمان كىمى ياشىل شالوارى قىچلارىنا ياپىشمىش، گىردى ميدانا. ياردىمچى سىنى چاغىردى: درويش!

او ايسه سىنىخىمىش، باتمىش گۆزلىرى ايله، اوزون سۇى صفتى ايله، ايره لى گلدى؛ درويش يوخ، سانكى اؤلوم قاصدى ايدى! باشدان آياغا قارا گئىب، اينجه بوغازىنا قارا بىر شال دولامىشدى. ايره لى گلىب، درحال پهلوانىن بساطىنى دوزوب، بىر سىگار ياندىردىقدان سونرا، ضبطىن خودونو آلىب، كئاردا دا ياندى.

پهلوان الينده زنجير، يوكسك و گور سسى ايله، دىكلمه سىن اوخوماقا باشلادى.

—جوانلار! آغالار! خانىم لارا! آغا موسى بن جعفر اون بىر ايل زنجير الينده اسير اولوب، من بو زنجيرى قىراجاغام... الى بوش قايتماين، گۆزلىرى يولدا قالان كىزلىرىز وار. آدام، اهلى عىالىنا گۆره چاليشير، على سىزه يار اولسون. حضرتى عابباسا آند اولسون قىراجاغام، قىرماسام كىشى دئىلم! باخىن بو ماشىنا! بو منىم ايندى اوستومدن سووشاجاق.

ياحسين، سنى آند وئىرىم سود امر كۆرپە بالانا آنان زهرايه، منى خجالت ائله مه...

پهلوان، آغزىن آچمامىشدان، چوخ گۆزل و گۆروكوملو، هيبت لى و اؤزل بير ايگيد گۆرونوردو؛ آما ئندىنسه آغزىن آچىب بو هذيان لارى دانىشديقجا، دئدىكجه، آدمى سىنسىتىدى... باخشىن دئىشىدى... دوشونجه سىن قارىشىدىدى، اىرنج بير اسگىك لىك يايدي ميدانا! بلكه سكوت دا معرکه سىن باشلاسا ايدى داها ياخشى و ده يرلى اولايلىدى...

هر حالدا، قادين لار دويقوساللاشيب آغلاما قاشلا دىلار... آجى آتماجالاردا، كارلى كنايه لر، يارالى يامان لار، پهلوانين ياناقلارنى سىللى كىمى قىزارتىدى.

-يىغىشىدىر گۆرك كاسا كوزه نى، بو سر- سئفه اويونلارا داها اينانان يوخدور...

-ناخوشلوق به نئجه اولار؟ ايش قوتارىب، ماشين سووشاجاق اوستوندىن، يازىقلار اولسون...

-غيرت دامارينا نه گليب؟ گئت چاليشدا، زنجير قيرماقدا اولدو ايش؟
-هامىسى يالاندى، اؤزلىر بىلير قىلغىن... ايندى او زنجير، اؤنجه دن قىرىق - قىرىق پاسلانىب، ائله بير زور وئرمك له تۆكوله جك يثره،
گۆررسيز!

و ها بئله شماتت لر...

بیر عده ده سس سیز قالب، اراده سیز حالدا، بو آدامین نه ائده جه یینی گودوردولر... دیل یاراسی ویرانلاردا، دایانیب، تحقیر اولماسین گودوردولر.

پهلوان اونلاری اومورسامادان، معرکه نی باشلادی. یاردیمجیسی (درویش) الینده کی قالین زنجیری، محکم بیر شکیلده دولادی پهلوانین قوللارینا، بیر تهرکی سون حلقه، چتینلیکله بیر - بیرینه قیفیلانندی. قوللاری نین آتی، قات - قات اولاراق، زنجیرین آراسیندان چؤله ویرمیشدی.

بیر نئچه دفة اؤز اطرافینا فیرلانیب، یوخاری آتلانیب آشاعی ائندی. بیر آغیر زور وئریب، ایلک باشدا رنگی قیزاریب، گئت - گئده گؤیه ریردی. آغزی، غیر عادی بیر شکیلده، آچیق قالب بیغلاری چکیلیمیشدی. سانکی گؤزلرینه یاش دولوب، اورکدن گولوردو. دیشلری گؤرونوردو، تردن آلنی پاریلداییب، دامارلاری ایسه چیخمیشدی. بیر نئچه آن ائله بو حالدا اؤزونه فشار گتیردی...

زنجیر قیریلسایدی ایش تمام ایدی. آمما اولمادی! وجودونو بوراخیب، گؤزلرینی یوموب درین بیر نفس آلدی. نفوذلو باخیشی ایله اورداکی لاری بیر آندا اولاراق گؤزدن کئچیرتدی. بیر کیشی نین غیرت داماری جوشوب یاخین گلیب، جئیندن نئچه مین لیک چیخاردیب، داوام ائتمه مه سی اوچون خواهش ائندی. پهلوان آجی دویغولار یاشاییب پوللاری گؤتوروب، او کیشی یه باخیب دئدی:

من ایشیمی گۆروب قوتارمادان، بیر کیمسه دن موفته پول آلمارام، سنی ده ساغ اول داداش، یاشا!

بیر نئچه نفر عصب لنه رک یوللارینی توتوب گتتدیلر.

معرکه بیر داها باشلاندى!

پهلوان سول دیزینی یتره قویوب، چۆمبه لتی ائيله شیب، ساغ دیزی، سینه سی اوسته قده ر، یوخاری گلیب، قوللاری بدنینه یاپیشدیغی حالدا «یا علمدار کربلا» دئییب، یئنی دن باشلادی. گۆزلی قورباغا کیمی یئریندن چیخیب، بوینونون دامارلاری شیشیب، بیغلاری چکیلیب، دیشلری گۆرونوردو، سانکی گۆزلیینه یاش دولوب، اوره کدن گولوردو. بیر نئچه دغه زور وئریب، بوتون وجودو سانکی بیر عریان سیمه باغلانمیش کیمی تیره ییردی. بلندگو هله ده زاریلدا یاراق، کربلا شهیدلریندن، سوسوز قالان مظلوم لاردان، جاوان علی اکبردن (نه بیلیم) قاسم حجله سیندن دئییردی..... قادینلارین گۆز یاشلاری قنوو کیمی یاناقلاریندان آخیردی. اوشاقلارین سانکی وجودلارینا، بیر قورخو غالب اولموشدو. سیچان دئشگی آخداراراق، نه گۆز یومایلیب، نه ده جرأت له تاماشا ائده بیلیردیلر.

پهلوان بوغولاجاق قده ر اوژونه زور وئردی. اوزونون رنگی، گئت - گئده قارالیب، بوغازیندان خیشیلتی سسی چیخیردی.

زنجیر قیریلدی...

دامار پارتلادی!

سول قولوندان قان فیشقیریب، آرتیق طاقت گتیره بیلمه دی. اونون ترلیگی قان دسمالینا دؤندو. جاماعات دهشت ایچینده، اؤز یئرلرینده قورویوب، نه بیر ایش گؤره بیلیب، نه ده گؤز گؤتوره بیلیردی. زنجیر قیریلیب، بیر ایلان سایاغی، بیر یترده بورولوب قالدی. قان دایانمادان آخیردی... پهلوان آرخاسی اوسته، یتره دوشوب، درد دن قیوریلیردی.

درویش، دؤردونجو سیگارینی نین کؤتوگونو، آیاقی آلتیدا ازیب، بوینونداکی شالی چیخاریب، پهلوانین قولونا باغلادی. وجودو او قده ر ازیلیب، یورقون ایدی، ترپه شه بیلیردی.

گونش، میدانین هر یترینه سریلیمیشدی. نئچه نفر، تیتره ین اللری، مین تومن لیک، بساطینا قویوب چوخلاری دا خیردا پول توللایب گتیدیلر. پهلوان، یاریم آچیق گؤزلری ایله بساطینا باخیردی.....

۷

قوشقو رنگین ده چیلقینلیق

قایقیلاری قورخو اوزوندن اولوب، سیماسیندا سئوینج ایتیمیشدی. ساچلاری، دنه بیر آغارمیشدی. آری نین قاش قاباق ساللایب، باغیریب چاغیرمالارینا آلیشمیشدی؛ آما گنجه گونوز ایچی دوغرانیردی. اون دؤرد ایل سووشوردو... آلاھین هر گونو، آینی سئویه ده ایدی. هئچ بیر دئیشیک لیک اولمادان، روحو سیخیلمیشدی. اوشاق سسی، اونا درد و بیر بؤیوک نیسگیل اولاراق، یئرینده ان گؤزل ماهنی ایدی. ایشی، پنجره نین آرخاسیندان اوشاق لارین اویونلارینا، های - کوی لرینه و داعوا - گولوش سس لرینه باخیب، یاشاماق ایدی. دؤرد دوواردا چالیشیب یا دیزلرین قوجاقلایب ائيله شیردی. کیشی یالینز اونفورماسینداکی، اوچ اولدوزا گؤوه نیردی. قاشلاری هر زمان دوگون، یاغدان توک چکیردی، دوزه نلی و ترتیب لی اولماقی، آروادین دان چوخ ایستیردی؛ بیرینجی گوندن سربازخانانی ائوه گتیرمیشدی.

ساعات اوزون قیسسا آیاق لاری ايله، اون ایکینی سووشوردو، قادینین بیر الی، مین اولموشدو. دویونو سوزور، خوره بین دادینا باخیر، شور اولماسین - شیت اولماسین، یانماسین، یئرینه دوشسون، داناق یئمه

سین... آشی، سون دغه اولاراق، قاریشدیریب آلتین سؤندوردو. دویونو دمه ویردی. خیارلا پامادور، بؤیوک - خیردا اولمامالی ایدی! بارماقینی کسدی، سالاد قانا بویانیب او ایسه ایرگندی و کیلولوق (ساری) قازته نین ایچینه تۆکوب، زیبیل قایننا تپدی. سالادین اولمایاجاقینی دوشونوب، تورشو- قاتیق حاضیرلادی.

گول لره سو وئریب، دوشن یارپاقلاری، اووجونا ییغدی. گۆزو ساتاشدی اری نین اونیفورما بؤرکونه، عصب لنه رک دوداقلارین بوزوب مطباخا قایتدی. زیبیل قابی دولدو، دویونون آلتین سؤندوردو. ایوان دان، جنابین آغیر پوتونلارین گۆتوروب واکس ویردی. هؤولوندن اوتونو دوز یایشدیردی کۆینه گی نین یاخاسینا! بیر آن یازیق اولدوغون حس ائتدی، اوره یی چیرپیندی! بوکدو، آپاریب باسدی اؤز پالتارلاری نین آراسینا. هله لیک ایتیر باتیر ائله سین دیه... میزین اوستون دؤشه دی.

نحس اولان سس سیزلیک اونو یورموشدو، تلویزیونو یاندیردی. اوچ کیشی توپلانتی قوراراق بحث ائدیردیله (قادینین حساس روحونو آچیقلا بیردیله...)

«کیشی هر گون، ان آزیندان بیر دغه ده اولموش اولسا حیات یولداشینا سنی سئویرم دئمه لی دی! بو جمله اونلارین مشترک حیاتیندا چوخ اؤنملی تأثیرلر قویاییلر...»

آمما قادین، اول - آخیر تامارزی ایدی، اریندن بئله بیر سؤز ائشیتسین.

باشقا كانالا ویردی، ایکی کیشی ایله بیر قادین (مسلمانچیلیق) دان دانیشاراق، بیر بیرى نین سۆزلرینی تأئید و تعریف ائدیردیلر! دونن دانیشدیقلارینی تکرار ائدیردیلر. باشقا كانال لاری دئیشدیرمک اوچون، هئچ حالی یوخ ایدی. دیشین قیسا قیسا قیرمیزی دویمه نی باسیب، سؤندوردو.

هر گونکو کیمی، پنجره نین دمیر میله لری نین آرخاسیندان، اوشاقلارین اویونونا باخیردی... ساواشماقلارینا، دئییب گولمه سس لرینه، باغیریب چاغیرمالارینا، ییخیلیب دورمالارینا، شیرین سۆزلرینه... گۆزون تیکیردی و بو آن لاردا، زمانین سووشماقیندان هئچ خبری اولموردو.

کیلیدین فیرلانما سسینی ائشیدیب، کنارا چکیلیدی. سانکی ایکی قیزقین دمیر، اونون یاناقلاری نین ایکی طرفینده ایز بوراخدی. هله بو گون بو ساعاتا کیمی، اؤزل بیر ماهنا یا ایراد، دوتایلمه میشدی. خیرتده یه کیمی یئیب، بیر کلمه دانیشمادان، آرخاسی اوسته اوزانیب، گۆزلرین ده یومدو.

قاب قاشیقی یووارکن، باشیندان چیخمایان فیکره دوشونوردو. (یتیم خان) نی آغزینا گنیرجک داعوا دوشوردو. قورخوردو، ال آیاقی اسیردی، سۆز اوزانیردی، هئچ بیلمیردی دردین کیمه دئسین. نه ائله سین... اؤز الینده دئیلدی آنجاق کین کدورت بوتون وجودونو بوروموشدو: «آخی نئدن اوندان قورخورام، آلاهییم اولماییب کی! بیر تیکه چۆرک اولماسا نه اولاجاق، کۆپک ده، باشین قوزاییب، اؤزون

كۈچىندىرير. نه وقتا كىمى بو گونلرى سووشدورماليام. دۇزوم ده بير
يىره قده ر. بو ياشاماق نه درده ده يركى...»

بشقاب اليندن سوروشوب، يىرده تىكه - تىكه اولدو.

كىشى نعره چكدى: «شېبه، چولاق، گىج بئىن، مريض، آوارا... سنين
اليندن گندىم هاردا اؤلوم؟! چوخ وقت ائله آناسى گىلدە اولوردو،
قاپنى محكم اؤرتوب، گتدى...»

يورقون جانى ايله ائىلشيب، اللرى ايله باشين سيخيب، ديزلرين
قوجا قلايب، ايچين چكه رك، هۇنكور هۇنكور آغلادى...

بير سيزلاما سسيندن، قادين بير آن دىكسيندى: «آنا!!! آنا آنامى ايستىرم...»
آرتىق دقت له قولاق آسدى، يىنه اونو ائىتىدى، يىرىندن سيچرايب،
پنجره آرخاسيندان چۆله باخدى. بير قىز اوشاقى آغلایارق آناسين ايسته
يىردى.

حيرت له اونا باخيب، گۆزلرينى قيسدى. بئىن دن دستور آلمادان،
كنترولونو اليندن وئريب، تله سه رك بير شال آتيب باشينا، ارى نين
بۇيوك دمپايالارين گئيب، پىلله كانلارى ايكى - بير ائله ييب، قاجدى
كوچه باشينا.

اراده سيز اولاراق، ايچيندن گلن بير دويغولو حس له باغىردى: قىزىم!
بوتون آنالىق دويغولارى ايله كۆرپه قىزى باغرىنا باسيب، اؤپوشلر
ياغدىردى... گۆزلرينده كى ياش، سئل اولوب آخىردى. بالاجا قىز،

ایلیک باشدا تعجب ایچینده، سس سیز قالیب، بیر نئچه آن سونرا، یوکسک سس له چیغیریب آغلادی: من آنامی ایستیرم آنا...
 اونو قوخلا ییردی، اؤپوردو، اوره یینه سیخیردی، اوشاقین سسی داها یوکسلدی. قونشولارین پنجره سی آچیلدی، اوشاقی گۆتوروب قوجاغینا، قاجراق، یولا دوشدو. هئچ بیلینمیردی هارا گئدیر... جاوان بیر قادین اینانیماز بیر اضطراب لا، اؤزون اوشاقا یئتیردی. قانادی یوخ ایدی اوچا: قیزیم! جانیم! سن الیمی نندن بوراخدین، بیردن یوخ اولدون، کیم سنی بورایا گتیردی، آلاهییم چوخ شو کورلر...

«بو (منیم) اوشاقیم دی، اؤز بالام دی، آدی دا (مارال) دی! سن کیمسن؟ چکیل کنار!»

بوتون گوجو ایله اوشاقی توتموشدو، بوراخمیردی. طیفیل چوخ قورخموشدو. آناسی نین یانینا گتتمک ایسته بیر، آما آزاد اولایلیمیردی. قادینین الیندن بوراخیلیمیردی. اوشاقین آناسی، سؤیوش وئره رک قیزی چکیردی اؤز طرفینه.

پلیس ماشینی یئتیشیب، بیر نئچه کیشی اندییلر آشاغی. قادینین پالتاری، پالچیق لی اولوب، اوز - گۆزو ایسلانیم، دوداقلاری ایسه تیره ییردی. آنورمال بیر دهشتله هامی نین اوزونه باخیردی. اوشاق ایسه بیر یئرده دورموردو، چابالا ییردی... بوتون آجیماسیزلیقلا اوشاقی او یازیق قادینین قوجاغیندان زورلا چکیب چیخاردیب، آناسینا وئردیلر.

چىلغىنا دۇندو! قىشقىردى، باغرى آز قالدى چارتلاسىن! ھەر آن
 اوزاقلاشماقدا اولان او اوشاقىن آرخاسىندان قاچىردى، ملە يىردى...
 اللرىنى دوتوب، گىتمە يىنە مانع اولدولار، او نە - بالا اوزاقلاشىپ يوخ
 اولدولار. قرارى كسىلمىش دى. او قەدە ر باغىرمىشىدى، آغزى كۆپۈك
 لنىمىشىدى. گۆزلرىنىن قاراسى گىدىپ، آغزى نىن سۈيو قوروموشدو.
 اللرى ھاراي شكلىندە قالىپ قوروموشدو! سانكى بىر كىمسە نى
 جىرماقلاماق ايستە يىردى. حرىك سىز و دەشت لى! قادىنىن حالىنا نە
 گىلدى، شو ك اولدومو؟! كىمسە بىلە بىلمە دى...

دىلى دە قىفلى لاندى! آغزى ھىچ سۆز توتموردو.
 قونشولار، تىز آمبولانسا خىر ائدە رك، بونا باخىب يازىقلىقلارى
 گىلدى...

عنادىن دان، نىچە گوندن سونرا، كىشى ائو قايىدىپ، نە جىم نە پالاز!
 نە قویوب، نە آختارىرسان! كىمسە يوخ! ھىچ سس صدا يوخ! ھەر نە يىن
 اوستونە سانكى اؤلوم قوشو قونموشدو...

(دىلى لر خىستە خاناسى) نىن تابلوسو، كىشىنى يىرىندە قوروتموشدو.
 ياغىش اينجە - اينجە ياغىردى. ائولرىن چراغى يانىردى، پنجرە لر آچىق،
 يىردن بىر گۆزل قوخو قالىخىب، گۆيدن ايسە دوم دورو، دامجى دامجى
 ياغمور ياغىردى!

عائەلە لرین سسى دولموشدو كوچه لره...

کیشی، بیرینجی دفة اولاراق، اؤزونو بؤیوک بیر بوشلوق دا حس
اٰدیب، گۆزلریندن اراده سیز حالدا یاش یوخ، سئل آخیردی.....

۸

دوستومون قاشقاسی

شام اسبی دن اوزو یوخاری (نادری) تپه سینه یاخین، گۆزل و
گۆرو کوملو بیر یثرده، دوستومون (قاشقا) سی یاشایردی.

ایستی قان لی، ایستک لی، اصیل بیر کهر آت!

هر زمان اؤنونه و اوجالیق لارا باخدیغین دا، ساوالان داغینا بنزه ییردی...
شمشاد کیمی ایری گۆزلری، آینادان دا دوم دورو، ایچین ده هر شیئی
گۆره بیلیردین، او یان یۆره ده بوتون مئشه لیک لر، داغ داش، دره تپه،
گونشین ایشیقی و... ساجمیشدی او قارا گۆزلرینه. نال لارینی ریتیمیک
حال دا یثره چیرپاراق، اؤزونو یول داشیما ازدیریردی... اونا چیلخا دری
دن، نه گۆزه للیگه بیر (یهر) آلمیشدی، ائله بیلیردین دری سی قارا
مخمل دن، ساچ لاری دا شه وه دن دی! باخیشی مهربان - نجیب، قولاق
لاری ایتی، اوجا بویلو و جیدیر آتی...

یاخشی دئییب لر: «آت، آت اولونجا بیه سی مات اولار»

دوستومون حیاتی ایدی؛ بیر گون گنئدیب قاشقایا باش ویرماسایدی،
سانکی اؤنملی بیر شی ایتیرمیشدی، ائله اونو تومارلا ییردی، بویونا
اوخشاییردی، اللری ایله یئمکک یئدیردیردی، حیات یولداسی دئییردی:
«منده بیر قاشقا اولسایدیم... بلکه داها آرتیق شانس گتیرمیشدیم»

گول بالا، گۆزل ائلمان، آستا آستا گولوردو. اینجیمه دن، آجیمادان، یورولمادان، قاشقایا یئتیشیردی. خسته لیگی اولاندا ساعات لارلا یانیندا قالیردی، یویوب تمیزله ییب، ساچ لارین داراییردی... اوخویوردو: «منیم قاشقام یالنیز قویما یولدایشینی من وار ایکن سنده یاشا حیاتی»، «ده ین گۆزلر کور اولسون داماق لاری شور اولسون، ایسته مه ین لال اولسون منه یاخین گلکه سین، من سنی اونوتما رام سنده منی اونوتما...»

قاشقا، دوستوم دان سونرا کیسه یه مینیک وئرمیردی، قاشقانی بونون قوجاقلایب اوزانیردی اوستونده، هیجان لا چاپیردی، گئذیردی اوزاق لارا، سانکی بوتون رویالارین قاشقانی شکوه لو سئوگی ایله غرورون دا تاپمیشدی، گۆزلری دولوردو اومود باغچاسی ایله، اورک باغلامیشدی، جانین دان آرتیق سئویردی، گئذیردی، دولانیردی، ائوده ایش لرین تله سیک یر به یئر ائدی، آنجاق اؤزون یئتیریردی قاشقایا! الی دولو اوره یی دولو گۆزلری مارق لی، وجودونا قاناد سانجیب، آت جنابلاری نین یانینا اوچماق ایسته بیردی. ییغیناجاق لاریمیزدا (آذربایجان شعر و موسیقی سین ده) آنجاق قاشقادان سؤز گئتمه سه ایدی، اولان بیر ایش دئیل دی و بیزیم ایچین ده چوخ گۆزل و سئویملی ایدی...

چوخ لاری تاس آتمیش دی، قاشقا اونون اولسون دیه، آما بو قده ر - قدرت لی آت اونلارا قسمت اولمامیشدی، چونکو دوستوم اونو (عشق) ایله ایسته بیردی... (تورکان) لا (قاشقا) گۆزه ده یر ایدیلر و باهالی؛ خصوصن قاشقا! من بیلن اوتوز میلیونا آلدی! قاشقانی پیشیم پیشیم له

ساخلايىردى، گۆزلىرىنى بىرى بىلە يە بىلمىدى، قاشقانى قوجاقلاياركن چاپىردى، كىشە مە لرى نىن سسى آلماس چايىنا قده ر يايلىردى. نال لارىنى رىتمىك حال دا يىره چىرپاراق، دوستومو سرخوش ائىدىردى... بارماقلارى ايله قاشقانىن بوينون سيغاللايىردى يورولماسىن ديه! سرىن سو ايچىردىردى، سويوخ دا كىمسە نىن حاقيقى يوخ ايدى قاشقا اولان يىرىن، قاپى سىن آچىق قويسون. حۇرمت ايچىن جلوونو چكىمىردى، ائله عادت وئرمىشىدى، اللرى نىن محبتى ايله هر نه يى باشا سالىردى و اودا باشا دوشوردو؛ بوتون فكرى ذكرى اولموشدو قاشقا... «قاداسىن آلىم قاشقامىن دردىن آلىم قاشقامىن، يارادانا قوربان اولوم و ها بئله سۆزلردن...» اونون قوخوسون آلمىشىدى، بىلىردى، گۆللونون كۆرپوسون كىچىندە، قاشقانى قرارسىز گۆروردو، اورك دولو سئوئىچ له گولوردو و شنىك له دئىردى: «گۆرورسن بىلىر من گليرم...» اىنى قالدىرىب اوجا سس له سلام لاشىردى، اوزون سورتوردو بونون اوزونه، گۆزلىرىن يوموب آچىردى، جانىن تىترە دىردى، سانكى اوزون ازديرىردى، تومارلانماق ايسته يىردى...

نفسى نىن سسى، قارائلىق ايچره سكوت دا هۆللو بىر اتمسفر يارادىردى، آخشام دان اويانا شام اسى نىن خلوتى، دهشت لى اولوردو، گىتر كى واقتىن دا شهرة قايدىردىق، به يم ال چكىردى! ياناغا اودون قويدو، پنجره لرى كىپ له دى، قاشقانى قوجاقلايب، اىن چكدى باشىنا، قوخوسونو آلدى، آغىزلىغىنى باغلادى آخىرىن اؤنونه و باشقا ايش لرى،

اورانی یٹلیگ ائڊن آداما تاپشیردی اوردا یالنیز قاشقا قالمیردی، او بیرى سوله لرده باشقا آت لاردا واریدی - تارین دا گوتوردو، دوشدو ک یولا...

بیز گلن چاغی، قار، نارین نارین یاغیردی، ایندی قوش باشی...! هر یئر بایاز رنگینه چئورلمیشدی، هر یاندان سیزاق گلیردی. آدامین اوزو سویوق دان دیدیلیردی، بوینوم دان شابا توخودوغو قالین قیرمیزی شالی - چیخارتدیم باغلا دیم دوستومون آغیز بورنون دان بئله، قبول اتمیردی، آما بیلیردی ال چکه نی دئیل ام...

سؤیود آغاج لار داها اوجا گورونوردو، قول - قانادلارینا آغ آپباق اورتوک یایلیب، سانکی (آغاج) لاردا، (اوجوش) تابلوسونو گؤستیردیلر، او قده ر گؤزل ایدی، بیر شکیل چکدیم؛ یئردیکجه، کؤلگه میز اؤزوموزدن قاباق، دوشوردو یترده سریلیمیش قارا... کؤلگه لر اؤزوموزدن بؤیوک و اؤزوموز اونلاردان کیچیک ایدیک...

تیتر کنسل اولموشدو، آغانه لر بزه لدی قالمیشدی، بنرلری بوز باغلامیشدی، کم دین لرین شکیل لرین دن دامجی - دامجی سو آخیردی، تپه دن آشدیق آلبالی باغینا، هئچ بیر تهلیکه یه باخمایارق گئدیردیک، گاه گولوب، گاه دا مطلق سکوت دا، اللریمیز جئیمیزده، چینقیل داش لارا ایلیشه رک، یالنیز (قورخونون) اؤزوندن قورخوردوق...! آما اوسته اوسته قورماق ایچین بیر سبب یوخ ایدی. ایت لر هورویه رک آددیم لاریمیزی یئینله دیردیک. چئوره ده کی

وضعیتی دقت له اینجه له دیک، اوزاق دان ایشیق گلیردی سس سیز سمیرسیزال - اله ایشیقاساری گتدیك.

قار یاغماغینا داوام ائدیردی، (سرعین) دؤرد یولونا یئتیشیب، بیر بیریمیزدن آیریلدیق. گون دوغان آیی نین بئشینجی گونو، همین دوستومون دوغوم گونو ایدی، (قرنفیل) کافه سین ده، ده یرلی و عزیز دوستلارلا برابر، شنلیگین ده اشتراک ائتدیك؛ یئدیك ایچدیك چالیدیق اوخودوق... چوخ گؤزل بیر گون اولاراق، دادی - تامی آغزیمیزدان گتته ییب، ظرافت لاری هله ده تکرار ائدیب گولوردوک...

بیر نئچه گون آرخاداش لاریم دان خبریم اولمادی!
هئچ بیر سئوینج قالارقی اولمادیغی ایچین، دوستومون دا اوره یی کدرلنمیشدی.

ایچین چکیردی! بوتون دونیاسی قاریشمیش، هئچ بیلیمردی نئجه دوشونسون، آز قالیردی باغری چاتلا سین...

بو گون ائولرین ده قاشقانی (ساتماقی) نین سؤزو ایمیش...

۹

کور پيسديك لى

ياراسى نين قاسناغين قوپاراركن، ديرناق لارى نين اوجون دا قوروموش
قان لارا دوموخوب، اوره يى نين آلوون گۆز ياشى ايله سؤندوروردو.
باشى قاشينيردى، قاشينيب يئنه ده قان چيخيردى، آغرى دان اوره يى
اويلوردو...

آما آجى گولومسونه رك، ايچينى چكيب، دىلى نين آلتيندا « هه،
دينمه يه نين دينه نى وار...» دئيردى!

چنگيزين باغيرتى سى بير آن دايانميردى! كول اولوب گۆيه
سوورولوردو... دلى اولوب آراقا دوشموشدو.

گئجه ياتيب صويح كور اولموشدو...!

ايشى پشه سى اويناش لارى ايله اويون بازلىق ايدى. قودوز ساياغى هر
يئره باش سوخوردو، هر يئردن باش چيخايردى، بيلديگين قليبه
ويريب، اوزو كيمي دالاقايلازلا داوا - دالاش توره ديردى، دوست
بازلىقى، شوت وئرمه يى، عربده چكمه يى، كيمسه نى حسابا
قويموردو... دئمك اولموردو قاشى نين آلتين دا گۆزون وار،
جيرماقلايب قان سالىردى، هله هله سس ياتميردى، حياسيزا سلام وئر
سووش جريان ايدى.

حجر شابا (قايين آناسى) مدینه نین بونا گئتمه یینه بینوره دن راضی دئیل دی، اوزو دئدی اؤزو ائشیتدی، عوض (اری) تاماچیندان بیرده کی قیزی الدهه قالیب تورشوماسین دیه - مالینا گۆره (هه) دئدی...

شابا هر گۆرنده عصب لئیردی: « آز ایدی آریق اوروق، بیرى ده چيخدی دابانى چيريق»

بلالی باش (مدینه) دؤرد اوشاغین ننه سی اولوب، اللی بئش یاشین دا، اونون بونون دانناغیندان، اری نین یامان یوووزون دان، دؤیوشوندن سؤیوشوندن آمانی یوخ ایدی.

آناسی دا حاقلی اولاراق، بو یئرنه دن داها آرتیق زهله سی گئدیردی: « آرسیزین بیرى آرسیز، هله ده بئله دوشونور اون دوققوز یاشی وار پیسیدیک لی کیشی، بئینی قیزیق قالارکن یئته نه یئتیب، یئتمه یه نه ده بیر داش آتیر... جانیمیزی آلدی، بالامی چوروتدو، آرادان آپاردی قوجالتدی بو کۆپک آرالیق آدمی، داش باشینا دوشموش» بوردا منم بغداددا کور خلیفه» نه یینه گۆووه نیرسن آخی ناغاراچی اوغلو موتوروف... «قازان دئدی دیبیم قیزیل دان دی چۆمچه دئدی بیللانیب چیخمیشام» یووشانا قوللوق ائتمک فایداسیزدیر.

چنگیز هامینی زارا گئیرمیشدی، گئجه گونوز کئفلی، کول کوس دیبیندن تاپیلیردی، قومار اویناماق دان، وار یوخون اوتوزموشدو؛ یئردن یورددان نه واریدی، ساتیب یئمیشدی، ایشه آغرینیردی، دئیردی دونیا

ایکی گون دور... بو ایکی گونو یاشاماق لازم؛ آما او یاشامی یالیز اوزونه ایسته ییردی.

بوینو دؤنموردو، بیخ لارین یاغلاب، یاخاسی نین باش دگمه سین آچیب، کوبود ال لرین تولایا تولایا، گون اورتا چاغی، الکل باشین دان اوچاندان سونرا دوروب گنیدیدی، بیرده گنجه یاریسی قایدیدی، آرا بیر نچه گون له ایتیب، تاپلمیردی؛ ائو کؤلگه سی اوزونه دوشموردو. کیچیک بیر کولونگو دؤرد دووواردا، یازیق عائله سی، چوخ چتین لیک له کئچینیردی؛ ممدعلی (کله چی) اوزونه شاخ دئدی: «آلاه شابانین آبی اجدادین باغیشلا سین بو یووانی مدینه یه وئریب، قانادی نین آلتینا آلان یئرده... یوخسا پوخ دان کامپوت چیخار سندن آدام چیخماز چنگیز! تانری نین لعنتینه پیس راست گله جک سن»

کیمسه، چنگیزین لاپدان کور اولماغین ائشیتدی، آیاغی یئره یاپیشارکن، دئدی مدینه نین آلاهی دوتدو! شابانین یاندیریجی آهی ناله سی - قارغیش لاری ایشین گؤردو، قونوم قونشو راحتلاشدی، بؤیوک کیچیک دینجه لدی...

سانکی جان وئیریدی، قرارسیزلیق دان توشگون بئله ده ره بیلمیردی، یانقلی آغلابیردی. چیغیریدی، ترله ییردی، یالواریدی، های وئرن اولموردو،

مدینه نین باش گوزو یارالانسایدی دا، گونده لیک قاپازلاردان شاپالاق لاردان گؤم گؤی اولسایدیدا، یاش لی اولوب جاوان لیقی هئچه

گئدیب، درد دن ورم دن اوزونه قیریش، سور سوموگو، اری نین
دویوش لریندن سزیداییب، بالالارینا باخیب، نسیگیللی اولدوق لارینی
دوشونسه ایدی ده...

سانکی اودونا سو سیلمیش دی...

سسی سؤنموشدو، داها آغلایب سیتقامیردی، کیمسه یه بیر سؤز
دانیشمیردی، دئمیردی، سئوینجین اوزه گلیمیردی، آما چنگیزین هر
باغیرتی سین دا، مله مه یینده، آخ وای ائتمه یینده، قالدینین قراری یئرینه
گلیردی... کئچه جه یین آغری سانجی سی جانین دان چیخیردی، یادینا
کئچیرتدیگی قارا گونلر دوشوردو، نئچه ایلین عذابی بیر بیر گوزونون
قباغینا گلیردی...

چنگیز باغیریردی چاغیریردی، آجیغیندان دوشموشدو یازیق - زاواللی
اوشاق لارین جانینا، کور گوزو ایله ده گون وئریب ایشیق وئرمیردی...
مدینه داها هئچ های وئره ییلمیردی...

گوزو قالمیشدی، گوزو باغلی آغزی آچیق آناسی نین اوزونده...

هؤنکور هؤنکور، سس سیز - سمیرسیز آغلایردی!

مدینه بوغولوردو....

۱۰

سون سکانس

یوخ! بیلیمیرم. بئلی دئییلدی. ها جان آتیردیم او پیچیلتی لاری آید ائدهم، اولموردو. باشیم اوسته ییغیشانلار، تر-تله سیک، بیر تیکه ات کیمی، اوین-بویان اندیردیله جانیمی. نه بیلیم بلکه ده نئچه نفر ایدیلر. اما باشیما دوشن های-کویدن، اونلارین سای سی داها آرتیق نظره گلیردی. یادیم گلیر هردن بو سس لری، حامام دا دوشون آلتیندا ائشیدیردیم.

حس اندیردیم یئر-گۆی قاریشیب، شووه ن قوبوب، باغیریب، هارای چکیرلر؛ بئینیمده گول له سسی، آپارتمانین پنجره سیندن اوشاق ییخلماقدا، باغیریرام سسیم چیخمیر؛ دوداقلاریم آچیلیب، یومولور؛ شیشه لر سینیر؛ آغلاشما، قیشقیرما و ها بئله دهشتلی تصورلاردان...!

قورخونج حالدا حامام دان آتلانیرام چۆله، گۆروم کی بو اولایلاردان هانسی باش وئریب؟ یوخ! هئچ نه...! ایندی کی دوشون آلتیندا دئیلم. بدنیم ده کی هئچ یاش دئییل. اصلن آیاق اوسته دئیلم من...

بیلیردیم سگگیز نومره لی کیمی، ال-آیاغیم یاریم آچیق قالب لار. لوم-لوتم! بوینوم دوشوب سول چینیمه. اولموشام مین باتمان! آنجاق بو کی هانسی وئرانا قالمیشدی و نه لر باش وئریر، بیلیمیرم. بیر نبضیمی

هئچ بوراخمیردی. ديقه باشی الينده ایدی. نئچه قات آغیرلیقدا اللریمی بوراخیردی؛ بارماقلاریم ایدی، تیکه-تیکه اولوردولار؟! تیرته بیردیم. اونلار گۆرموردولر (یا من ائله حس ائدیردیم) سینه م اوسته کی نازک پارچانین بندی بوینوما دولاشیب، دوگون دوشموشدو. دیزلریمی قارنیم چکیب، اللریم له قوجاقلایردیم قیزیشام. بیر یتره ییغیلا بیلمیردیم! جانیم دؤنموشدو آغاچا؟ بیلیمیرم. همی اوشویوب، همی ده اوتانیردیم... ایسته بیردیم بیر سؤز ديه م، بیر شئی ایسته یم، اولموردو. (یا من ائله حس ائدیردیم)

آغزیم آچیلسادا سسیم بوغازیمدا قورویوب بوغولوردو... کلمه لر آغزیمدا اویناخلا بیردیلار؛ بارماقلاریمین باشی ییغیشیردی. گۆزلریم آچیلیب یومولوردو. انگیم اسیردی. نفسیم ایچیمده ایتیب، باتمیشدی. ایچیمده دارتیشما ایدی. ایلان کیمی قیوریلیب، اؤزومه بورونوب بوکولوردوم. آچیلیب یومولوردوم. آغزیدان نیققیلدا ییب، زاریلدا بیردیم. اونلار گۆرموردولر (من ائله حس ائدیردیم) لاپ پیسی بو ایدی کی بو بئله آدامدان، بیرى منى ائشیتمیردی! کیمسه جاوایمی وئرمیردی! هارای چکیب قیشقیریردیم، سسیم اؤزومه قایدیب، هارایم ائله بیل تیکه-تیکه اولموش، جانیمدا ایتیب، باتیردی! آخی نئجه اولایلر؟! بیردن زویوشوب بیر اوچوروما دوشدویوم. لوت جانیم گؤیه گئدیب، یتره انیردیم... بیلیمیرم نئچه دفعه، دؤنه-دؤنه! قالخب، چیریلیردیم!

نېچه ديقه قاباق نه قدر آغير ايديم! بئله دوشونوردوم كى، داها هئچ
 وقت تريبه نه بيلمه يه جه يم. ايندى ايسه نه قدر يونگول لشميشديم!
 سانكى بير قوش كيمى بو بوداقدان او بوداقا قانادلانيب اوچوردوم!
 نبضيم اؤز حالينا بوراخيلميشدى. آدام لار گئتميشديلر. باشيم خلوت
 ايدى. ال-آياغيمدان ال چكميشديلر. ملافه ايدى، اؤرتوك ايدى نه
 ايدى بيلميرم، آنجاق چوخ قالين ايدى. ايشيغين قاباغين آلدى. چيراق
 لار سؤندومو؟! بيلميرم. گؤزلريمى آچابيلميرديم. آنجاق هر شئى
 راحت جاسينا ائشيديرديم. نفسيم دايندى! اونلار گورمه ديلر. (من ائله
 حس ائديرديم) يوخ! گوردولر. گوردولر كى گئتىلر. قيشقيرديم:
 (هاراي! منى بئله بوراخيب گئتمه بين! گلين، گلين بو زهرمارا قالميش
 پارچانى منيم اوزومدن گؤتورون. بوغولدوم...!)

ايندى گليب دئيه رلر: «كات» «كات» «سونراكى سكانس» من ده
 دورارام داها قورتارار. نفسيمى دريندن آليب، بو گولونچ اويونا گوله رم.
 يۇنتمين راضى قالميش سسنى ائشيديرم. دئير: «چوخ ياخشى:
 دوغوردان ياراتدين!»

.....

هانسى فيلم؟! هانسى اويون؟! من نئدن دانيشيرام؟! بوردا بير فيلم يوخدو.
 من ساده جه اوشويورم. اوشويوب -اوشونورم. نئدن اوشوندويومو ديله
 گتيرمه بيندن ده عاجيزم...!

بوز كیمی دونموشام! قاپ-قارانلیقدی، ائله بیل یخچال دی! سویوق منی
 کئیدیب. گۆز لیمی ایشیقدان، قولاق لاریمی دا سس دن سالیب. بوم
 بوزام، بوم- بوز! یاددان چیخمیشام؟! داها دوغروسو بورا هارا اولایلر!

.....

_ اووو...م، اووو...م، اووو...م م م

یوخ! بوش یئر ال-آیاق چالیرام. سس بوغازیمدا سینیر، اووولوب
 ایچیمه تۆکولور. بورا داها نه داخماسیدیر آلا! قاپ-قارانلیق شئه
 چکیب، قوخوبور... یاناق لاریم ایسلانیر. آغلاییرام؟! بیلیرم! گۆز لیریمین
 اؤنونه چن دوشوب. پامیغا اوخشار بیر شئی تیلیلب گۆزومون ایچینه!
 باخیشیمی دوتوب. بو نه میراث دی آخی هر یئری توتقون گۆرسه دیر.
 اصلن بورا به یم یئردی! هر تهردی گئرك گۆره م کی هاردا یام؟ نندن
 بورا باسیلمیشام... آه! بیر آز اؤزومه گلسه یدیم. نفسیم آچلسایدی.
 (یالینز بیر آز) کپیریگ لیریم چالینیر دال با دال. سینه م آغیرلاشیب،
 نفسیم کسلیر. آز قالیر اوره یم کئچسین. کاش بیر ذره هاوا اولوردو. بیر
 ذره ده اولسایدی نفس آلاردیم (یالینز بیراز) اللریم یوخاری قالخمیر. ائله
 بیل اؤلبلر. یوخ! بارماقلاریم ترپه نیر. اورتا بارماغیم لاپ بتر. اؤزومه
 گوج وئریم ترپه نم، کارا گلیمیر! ائله یئریمده قالیرام. یوخ! آیاق
 بارماقلاریم ترپه نیر. آیاق لاریمین باش بارماقلاری لاپ بتر. ائله ده بیر
 ایش گۆرمک اولار. بیر آز نفس یولوم اولسایدی (یالینز بیر آز)!

هۆرومچک تورونا دوشموشم سانکی. تورو جاننما سواشيب... هئچ جور ترينمه يه امکانيم يوخدو. بونو بيليرم کی من آنادان اولما لوت ام... پس بو جاننما سواشان هۆرومچک نه دير! ساغ بۇيروم تام کئی اولوب، سانکی بير تيفتيکلنميش اسگی کیمی لئشیمی آتيب، گئديبلر.

اصلن نئدن اؤزومو اؤز حالينا بوراخيب، بوشلاميرام؟! هر نه وار کی وار، هارا اولور اولسون، منده کی بو قدر ياشاماغا مارق يوخ ایدی!! نئدن بو داردان قورتارماغا بو قدر جان آتيرام!؟

يوخ! يالان ایدی. يالان! اولمور... شعر ایدی. ناغيل ایدی. افسانه ایدی. ياشام وسوسه سی سونسوزدو! نهايتی يوخ... کيم نه دئير يالان دئير، من ده يالان دئيمشم، بلکه!

قورخورام! يامان قورخورام... قورخو عفريتی دها ياخينلاشير. قورخونون اؤزوندن ده قورخورام!! نفسيم قايدير ايچيمه. جوم-جولوق سويام. بير آزا يستيمدی - بو کی ياخشى دى، پيس دئيل - آه! بو ايستى منيم نه درديمه ده يركى! بير آزا نفس يولوم اولسايدى... (يالنىز بيراز) آه...! ائله بيل ياغيش ياغدى! نئدن منيم آلتيمدان تورپاغ ايبي قالخير!؟

بوردان قورتارماق ايسته بيرم. دها هئچ نه! باش-گؤزومون، ال-اياغيمين، جانيمين اختياری ائله اليمدن چيخيب کی، هانسی قبيرده اولدوغومو بئله بيلميرم. قبير!؟ قبيرررر...!

يوخ!!! من بير سؤز دئمه ديم. مطلق! امکانى يوخدور...

بورنومون پنه لری آچیلیر. نفسیم چیخمیر. اولان- قالان نفس ده
 بوغازیمدا قالب بوکولوب، دارتینیر. نه قایدیر نه ده چیخیر. چاره
 سیزلیک نه یامان درد دیر... اؤز قوخومدان اوره ییم بولانیر. کاش ائلیه
 بیلردیم بوتون ایچیمده کی لری قوسام. بوشالدام. آه! نه قدر اوره ییم
 ایسته ییر یونگول له شیب راحتلاشام! منکی آرتیق ایسته ییم یوخدور...
 بوغازیم سیخیلیر. آمانسیز جا سیخیلیر. گیزلی بیر آل، جاینقلارینی سالیب
 بوغازیمی سیخیر! سیخیب نفسیمی کسیر! باشقا بیر سکانس یوخدور...
 بوغازیمدان خیر یلتی سسی.....

۱۱

زاواللی رجب

دوموخموشدو اوزوگونون، گۆم - گۆی قاشینا و اوستونده یازیلان،
گۆرونمز - بیلینمز بیر قرآن آیه سینه!

-«رحمتلیک آتام دان منه یتیشیب، اییرمی ایل اولار بارماقیمدادی! ائله
اولان قالان (میراث) بو ایدی...»

یئنه گتدی اؤز عالمینه...

یولداسی، دقت له اونون داورانیشینی ایزله بیردی:

-آلاه رحمت ائله سین... گۆزل یادگاردی!

دمیر میله لر، جان آلان بیر سس ایله آچیلدی، آلتی دنه ایستیل کاسا
ایچری ایته لندی، بیر تهر کی ایچینده کی شوربا چیپچالانیب، روف
مژمییه داغیلدی.

رجبین گۆزلرینی قان دوتدو، بیر تپیک سینی یه ویریب، وکیل بندین
گۆبه یینه، آچیق - ساجیق، رهلی سؤیوش باغلادی؛ کاسالار توللاندی
آریق - اوزون کریدورا!

سؤزوم آغزیمدا پارا قالمیش، دوشدو نحس دامارینا، آغزی یئنه
آچیلدی:

«بو ایت سودویودور یا یتمک؟! دؤزوم ده بیر یئرہ کیمی...»

ال به یاخا اولدولار، دؤیوشمه سؤیوشمه... قاب - قاشیق تولازلاما،
استکان - لیوان سیندیرما، دیدیب تۆکمە و...
بیر هفته وئردیلر انفرادی یه!

اعدام حؤکمون الینه آلاندا، بوتون عصب لری قاریشمیشدی.
آمما ائله او زیر-زیبیل یئمک لری نئچه ایللرایدی وئیریدیلر. اوره یی
دولوب آرا بیر داشیردی، صبیرسزلیک له اؤلومون ایسته بیردی، چونکو
آوارا معطل چیلیکدن، بیر دفعه قوتارماقا دوشونوردو.
باشینا نه گلیردیه بیلیردی، آنجاق انفرادی ده یالیز قالاراق، الی
قولو باغلی دؤیوردولر، سؤیوردولر، اودا باغیریدی، چاغیریدی، یامان
یوز دئییردی، گاهداندا دئییردیلر ایچین چکیب، اورک دولو درد ایله
آغلایر.

یازیق رجب، نئچه ایل شاگرد اولوب، دده سی یاناندا سونرا، بیر ایکی
ایل ایمیش، بوینو یوغونلارا شوفر گئدیرمیش، یوخولو اولاراق، ویریب
بیر وئجه یارمازین باسلایب، تأسف له اودا همون گون جانی چیخیب،
اؤلوموشدو. (عمدی بیر قتل) اولاراق، بوینونا قویولدو... ائله بیلکی قبابق
زمان بونلار بیر یئرده چالیشیرمیشلار، دارتیشمالاری اولورموش...

آمما قارا یازی، دئییردی: «قاضی یه ایناندرایلمه دیم، یالواردیم
یاخاردیم، آند ایچدیم - اثبات انده جک بیر شئی اولمادی، کیمسه
شاهد چیخمادی، گؤرنلرده شاهد گلمه دیلر، هئچ دلیل، محکمه ده
قبول اولونمادی، وکیل دوتماغا پولوم اولمادی، نه انده جه ییمی بیلمه

دېم داھا، گەتدېم ددە مېن كۆھنە بورجونا، گېردېم بورا، قوتاراجاغېم اولمادى، گونو گوندن، يىرىم بركىدى! ائل طايقادا، قونوم قونشودا، شە رە ور (شەرىور) كەندېنە سانكى من آددا بېر آدام يوخ اېمېش، ياخشىلىق ائتدېگېم آداملارېندا كوركونە بئلە بېرە دوشمە دى... تانىمادىلار! آمما اۆلە نېن، يىردن - گۆيدن، قېرىم - قېرتىلارى تاپىلدى، گەلدى!! ياخام اللردە قالدى، كېمسە م اولمادى مېنم حاققىما يېە دورسون، عائلە مېن گونو يومىيە چۆرە يېنە ملە يېردېم، نئجە وكىل دوتابىلردېم؟ اېندى اھلى عىالىم، آرالېقدا باشسىز قالىب، مەندن داھا ال اوزوبلر... حەكم دن دە خېرلىرى اولدو، آنجاق اللرىندەن نە گلە جەك! بېراز آغلايىب سېتقادىلار، چىخدىلار گەتدىلر! نە م فرش توخويور، آرواد، جوت مېل دە كاموا پالتار توخويور، لېف دن كېسە دن نە بېلىم خىياط چىلىقدان... باشلارېن دولاندىرېرلار، من بورا گەندە قېزېم چوخ كۆرپە اېدى، قايىنېم آپارىب وئرىب خېرىيە ساخلايېر(آلالە مېنم اوزومون اۆرتويون تئز وئرسېن...) اېكى اوغلوم دا، بېرى چۆركچېدە كوندە سالىر، بېرى دە خېردا چۆرك يېغېر، كەمك لە شېب كئچىنېرلر، نە بېلىم آخى! نە دئېم اېوندان برى نە اولاجاغېنا داھا دوشونمورم، يانى دوشونە بېلمېرم! باشېم نئچە باتمان اولوب، فېكرېم اېشلە مېر، سانكى بوتون وجودوم بوز دونوب، هئچ بېلمېرم يىردە يېم گۆيدە يېم هاوادا يام هاردا يام... داھا اۆنمى يوخدور هاردا و نئجە اولدوغومون... يالئىز بوينو ما اېپى سالان گونو گوزلە بېرم! داھا قالا بېلمېرم، دلى اولدوم، اولان

قالان عاغليم دا بوردا باشيمدان چيخدى... من يئنى دن نه اولاجاغام يولداش؟! اون بير ايل آغيزدان گلير گئدير، نه او جان قاليب داها ايشله مه يه، نه ده داها رغبتيم قاليب بو يالان مين اوزلو دونيادا نفس چكيم! يالنيز اؤلوب، قورتارماق ايسته بيرم، يورغونام يورغون...!

بو دانيشirdى، منيم اوره ييم سيخيلirdى، ائله بيلكى بوغولوردوم، سو باشيندان آشميشدى، دوز دئيردى، آدامليقدان چيخميشدى، بوتون حال حوصله سى آرادان گتتميشدى، خصوصن حكم گلندن سونرا... دوغورداندا يئردن گؤيه هئچ كيمي يوخ ايدى! عائله سى ده او قده ر بدبخت چيليك له كئچينirdيلر، يالنيز آى دا بير دفه گوروشونه گليرديلر. درد ايچينده اوزوب، ياشامى نئجه قاباغا آپارماقلارى، قاراليب - قيريشميش، ساراليب - سولموش رنگى روفلاريندان، بئلى ايدى...

دؤرد اونجو گون انفرادى دن چيخارديب، گؤم - گؤى، اوز گؤزو شيشميش گؤيرميش، ديشلرى سيزيلداير، پيس وضعيت ده گتيريب آتديلار بندين ايچينه! باشيمين كاساسى آتيردى - نانجيب لر هئچ اولماسا بو الى اوزولموشون، حؤكمونده نظرده آلماييب، كئچينديريب، يولا وئرميرديلر. انصافسيز داش اورك لر، كلبچه نى او قده ر دارالتميشديلار كى ايزلرى، ديريش - ديريش قالميشدى، سانكى قارا - قانلى شيرتداناخ سو، دريسى نين آلتيندا و دامارلاريندا گتيردى.

دارچین چایی دملە ییب، رجا ائده رک ایکی لیوان ایچیرتدیم، جانی قیزیشسین دئدیم... بیراز ههچه دانیشیب، گولدوردوم؛ قوللاری نین آغریسیندان دایانا بیلمیردی، بوی - بوخونو بوکولموشدور...

بیر نئچه گون کئچدی؛ هله آغری سانجیسی چکیلیب، حالی یئرینه گلمه میشدی، آخشام اوستو ایدی، شام وئیریدیلر (هره نین الینه بیر یئرالما، ایکی لاواش) چاغیردیلا، رجب! «یئنه نه وار گؤره سن نه اولوب، منیم یاخامدان نه ایسته بیرلر...» دئییب، دوردو دلیک - دئشیک ساری للئینین گئییب، ناخوش حالدا، سانکی بیر باشقا اوزونو آتیب چییننه، سورویه - سورویه گئتدی...

(دوز) داعواسی ایدی، یئمه یه مشغول اولان زندانی لرین، حالینا بئله فرق ائتمیردی، کیم گئدیر - کیم گلیر... چوخلاری اومودسوزلوقدان، داها گؤزلرین چوخ شئیە یوموشدولار، اونلار ایچین هر شئی عادی اولموشدور. یئیب ایچیب ساواشیب یاتیردیلا. یئنه گون همن، گونلوک همن...

ساعات سکگیز اولدو، گلیب چیخمادی، یاتماق ایچین چیراغ لاری سؤندوردولر، دوققوز - اون...! نگران اولوب قاپینی چالدیم، بو گنجه آریق اوزون بیر مأمور کشیک وئیریدی؛ سوروشدوم، تورشوموش صفتی ایله، منه غضبلی باخاراق دئدی: «حالسیز ایدی بهداری یه آپاریلا، سن گئت یات، سنینه ایلگیسی اولان بیر شئی یوخدور، بیر داها بو وقت قاپینی دؤیمه! آنلادین...»؟

قاپینی اۋزونه ساری چکيب، کيپ باغلادی! بيلمه ديم داها نه دئيم...
 بهداري سۆزو يوخ ایدی آخی، امینم منه ديه ردی بیر اؤنملی آغریسی
 یاییر یاراسی فلانی اولسایدی!

ایلان ویران یاتدی، من یاتايلمه ديم! سورغولار دالی سوره بئینمه
 گریب، چيخمیردی؛ جاواب تاپایلمه ییب، لاپ عصبله نیردیم.
 خورولتو سسی سانکی باشیمی دیرل کیمی دئشیردی؛ بیراز کریدورو
 آددیملادیم، هاوا سویوق ایدی، بخاری نین یاینندا ائیلشدیم، نه قده ر
 فیکرلشدیم بیر یثره چيخایلمه ديم، قایتدیم یئریمه، «آلاها توکل،
 صوبح گلیب اۋزو ديه ر نئدن آپاریب و نئدن منی جریاندا قویوب، بیر
 شئی دئمه میش...» صوبحه یاخین یوخو دوتدو، بیراز گۆزومون آجیسین
 آلیب، نئدسنه بیردن ديم - دیک دوروب ائیلشدیم، اوره ییم چیرپیندی،
 گئجه سیدآغا، سفئه - سفئه دانیشیردی، منده اونلاری بیر آن یوخودا
 گۆردوم؛ ساعاتا باخدیم، آلتی یاریم، خارابادا به یم ساعات سوشور!
 هر بیر ساعات ان آزی بیر ایل کئچیر...

بیردن - بیره های دوشدو، صبحانه وئرندنه سس سسه قاریشیردی، هامی
 چای چۆرک دالی سوره قاچیردی، فلاکسین دولدوروردو، پنیر ایچین،
 اووما حالوا ایچین، آز - چوخ اوسته، هئچه داعوا دوشمه لر،
 گونلو کلریمیزدن ایدی.

آما بو های کوی فرق ائدیردی، نئدسنه هامی دؤنوب بیزیم
 بنده(اوچونجویه) دوموخمشدو، ایکی - اوچ یاشلی کیشی، باشی

آشاغيدا زيرين - زيرين ياش تۇكوردولر، جاوان جووان «وااااااى» دئيب،
 چوخلاريدا ميخ ساياغى دوم - دوز داينميشدىلار، بىر نچە نفر منە سارى
 گليب، منى قوجاقلادىلار! تسكين وئره رك، گۈزلى قالمىشدى منده.
 دووارا سۇيكندىم، بوتون ايچيم اسمە يە باشلادى، ديلم دوتولدو، هئچ
 نە سورايىلمە ديم، داها سوروشماغا احتياج يوخ ايدى! (رجب) يازيقين
 سۇزو هاوادا گتيزدى، ديل به ديل، ره به ره، جوره به جوره...
 همن مأمور، جاماعاتين ايچيندن يول آچاراق، منە سارى گليب،
 اووجومو آچيب «بونو سنە گۇندردى» دئيب، سرعت له قايتدى.
 بوم - بوز تيتره ين اليمى آچيب، كئيميش بارماقلاريم آراسيندان، بىر
 (اوزوك) گۇم - گۇى قاشى ايله منە باغيرىدى.....
 "كىمسە منە هاراي دورمادى! من آدامسىز اولدوم! من اينانديرايىلمە ديم
 يولداش... اؤلوم ايستە ييرم، يالنىز اؤلوم"

۱۲

قىزىل تورپاغىم

شىشە نىن آرخاسىندان گونش ايشىقى، سانكى اوز - گۆزومو يىر تماقدا ايدى. گۆزلىرىمى يومدوم اولمادى، بوينومو ايدىم، اليمى كۆلگە لە دىم، باشىمى چئويدىم، يئە اولمادى.

بىر مىخ كىمى صندلە باتىب قالمىشدىم. ائىلشدىگىم صندل، من اوچون سىغىناچاق اولموشدو. ايت يىە سىنى تانىمىردى. بو قارماشقىلىق دا، تلف اولاجاقىمدان قورخوردوم...

ساده جە منىم اوچون، قارا يازى لىق، يالنىزلىق، آواراچلىق، ھىمى دە كىمسە سىزلىكدن باشقا، ھىچ بىر تۇحفە سى اولمايان بو نفرت تۇرە جى ساواشىن اوزوندن، قاجىب قورتارماق ايستە يىردىم. باش وئرن آجى حادثە لر، منى بۇيوك بىر قارائلىق و بوشلوق ايچىنە ايتە لە يىب، بىر آن اولسوندا، گۆزلىرىمىن اۋنوندن گىتمىردى.

دامارلارىمى ياندىراجاق قەدە ر، آتا - آنامىن بىر يىردە اۋلدوك لرى، ايلىگىمە سوموگومە يىرمىشىدى. اونلار منىم تحىصلىم ايچىن بورايا گلىب، جنوبون ياندىرىجى ھاواسىن، بوتون چىتىلىك لرى، دىل بىلمە لرىنى ... دۇزوردولر (منىم يالنىز قالماغىم و طىبب اولدوغوم ايچىن، گۆۋە نىب، ھەر چىتىلىگى جانلارىنا آلمىشىدىلار)

من خسته خانایا، اونلارا یتیشه نه ایش- ایشدن سووشموشدو. آنامین بوغازیندان یاقوت سایاغی قان فیشقیریب، ساغ چینیی، کؤک دن قوپموشدو. جانیم تیره بیردی، اوره بیمده اود آلولوانیردی آلاهییم! سانکی اؤلومو، دهشتلی بیر حالدا قبول ائتمیشدی! (آغزی آچیق، چیغیرتی فورماسیندا) آتام دا تانینمایاجاق بیر حالا دؤنموشدو. قارنی پارچالانیب، داغیلیمیشدی. ائله او آن دان بوتون دردلر بیر ایلدیریم کیمی، دال با دال، باشیما یاغدی. نئچه گونو ایکی عزیزیمین جنازه سی الیمده، نه لر چکدیم آلاسه... آخیر، تام چاره سیز قالیب، ائله اورانین تورپاغیندا تاپشیردیم...

بو اودو یاندیریب، یوزمین لرحه منیم کیمی لری، بیه سیز بوراخان، گئن تومان قانماز وحشی لری، آهییم یتتدیکجه، عؤمور بویو قارغیش ائده جه یم! یانی مین اوچ یوز آلمیش اوچو، حیاتیمدان اونودایله رم؟! اؤزومو دانلایب، بو اؤلومون سببی، من اولدوغوم ایچین، بیر عؤمور یانماغیمی بیلیردیم، وجدانیمین راحتسزلیقینا امین ایدیم، بو گونه دوشمکدن، اؤلوم آرزویلا بیلیردیم.

صوبح چاغی آلاسه دان خبرسیز، اؤکوزه بنزه ره، ایکی عراق لی شرفسیز، ائوه گیریب، اشیالارین ده یرلی سین گؤتوره رک داشیدیلار. آلاهدان ایدی یورقان دؤشک ایشکافین آچمادیلار... سیچان سایاغی سیغینیب، سس سیز- سمیرسیز اوردا دالدا لانیتمیشدیم. آرتیق اوردا هئچ گؤوه ن قالمامیشدی. بئش ایل جان وئریب، بوتون اوخودوقلاریم هئچه گئنتدی،

ال آياغيم سويودو، درس اوخوماغا بئله نرفت گتيرديم، اؤز شهریم ده یونیورسیتته امکانی اولمادیغینا، نه قدر تاسف یئیردیم...

اووچولارین قارشیسیندا، جهنم اورتاسیندا، ائله دوتوب ائیلشه بیلمزدیم. ائوی اؤیره نمیشدیلر...

شافاق قارالدى، تالان اولموش روحومودا گۆتوروب، ارادان چیخدیم. اوزومو دارما - داغین بیر مینی بوسا چاتدیردیقدان سونرا خیال لار، همی ده قوشقولارلا دولو اولان گلّه جه یه دوغرو، آددیم آتدیم...

باخیشلار، یازیقلىق گوزگوسونه بنزه ییردی. باشلی، باشین ساخلا سین ایدی... چؤرک، انسانین قان قیمتینه دورولوب، باققالارا چاپوچولوق میدانی آچیلیمیشدی.

ماشین، تاپدالانمیش کؤپه یه بنزه ییردی. داها گؤوه ندیم بیرى اولمادان نه یه تله سیردیم... قولاقلاریم آغیرلاشیب، دوتولموشدو. مینی بوسون خیریلتي سیندان، مسافرلرین های - کویوندن سونرا باشقا بیر سس ائشیتمیردیم.

آیاقلاریم شیشمیشدی، سوموک لریم سانکی هئوه نگین ایچینه دؤیولوردو. بارماقلاریم گیزیلده ییب. دوغرو - دوزگون، آیاق اوستونده دایانایلمیردیم. شوfer رادیونو آچدی، آپاریجی نین سسی، آدامین جانینا قورخو یاغدییردی. نفس لر دؤشلرده دوگونله نیردی. بیر نئچه کلمه، کسیک - کسیک ائشیدیلیردی. کؤرپه اوشاقلار، ایسته مه دن آغلایردیلار. ديقه میزه اعتبار یوخ ایدی، پارتلایب، گؤیه گئتمه لی

ايدىك يا يوخ. وقتى - ساعاتى بىلىنمىز اولوم، آدمى عذاب وئىردى. يارى جان اولموشدوم. حىرت ايچىندە، چۆلدە جاماعات، اۋز باشىنا فىرلانىردى. سانكى اود كىمى يىردن بىتمىشىدلىر. كىمسە - كىمسە نىن عرىضە سىنى اوخوموردو.

هېچ نە يوخ بوغاز ايسلاتماقا، داماقلار قورويوب، تھلىكە دن اوزاقلاشدىقجا قادين لارين، انگى داها آرتىق ايشە دوشوردو...! بىر آن ساكت قالايلىمىردىلر. قايدىب هاماش لارېما باخماق اىستە دىم. آمان آلاھىم... بىر نفر دوغرو - دوزگون آدم يوخ ايدى. ائە بىل ازل دن بونلار معطل اىمىش لر. قىرىشىق ھى دە آسىلى ياناق لارى اولان بىر قادين، بىكارچىلىقدان، ھامى نىن شجرە نامە سىن سوروشوردو. بىر نىچە آرىق - اوروق آرواد - كىشى دە، يان با يانا، بىر تھر يىرلشمىشىدلىر. قاش - قاباق لار يىرلە گىدىب، غم - غصە دالغالانىردى. يىددى - سىكگىز خىردا اوشاق، سودوك قوخوسو وئە رك، اورتادا سولە نىردىلر. دوداقلار قورويوب چارتلايىب، اوستوندى قان قوروموشدو... ھەر شى بىر يانا، كۆرپە لرېن آج - سوسوزلوقو، سانكى منىم جانىمى آلىردى. قادين لارين بىرى، نىچە گونلوك بىر كۆرپە قوجاغىندا، اينجە چىغىرىب باغىرماسى، قولاقلارا دوشموشدو؛ ھامى جانا گلەمىشىدى! مە كىمى بىنىمى دىشىردى. آرا - سىرا اوشاغى، ارئىب - اوزولموش قارا دۇشلىرىنە، ياپىشىدىرىدى. كۆرپە، بىر شى دادامدان بوراخىب، آسما - قىرىق بىر شكىل دە آغلايىردى.

شوفر، بونلارى ھاردان توپلاماقى بىلىنمىردى. آنجاق آدامىن اورە يى دە كباب اولوردو. قوجا كىشى چوققورا باتمىش گۈزلىرى ايله، سانكى بىر اوج سوموگو، بىر اورتوك (درى) آدلى بىر شى ساخلامىشدى. كئچل باشىنى تىز - تىز قاشىردى.

كۈچە ريله رە بنزە ر بىر قادين وار ايدى. اونون دۇيولموش قاشلارى، آدمى ايرنج بىر حالا گىتيرىب، قورخونج گۇرونوردو. قاشلارنى آلت - اوست ائدىب، حوققا دولو گۇزلىرى ايله سۇز آتيردى. حياتىمدا ايلك دفة اولاراق، بو عجىب - غريب آدم لار و ايش لرلە قارشىلاشدىغىم منى ھر آن سىخىب، سارسىدردى.

دېشلىرىمى قىسىب، باشىمى چئوئىردىم. بو پىس اتمسفرە، آلىشقىن اولمايلاق، پىس دارىخىردىم. دىلىمىن آلتىندا يامان دئدىم، ھىچ اومورسامادان يئنە ال چكىمىردى. اوزونون سويو تۇكولموشدو... نە دىە جە يىمى بئلە بىلمىردىم. آرخامدان قوخوموش بىر نفس، آز قاليردى منى خفە لە سىن. كۆھنە سوپورگە ساياغى بىغ لارى، تك گۇزلو، اوزو يوخارى اوزون بورون، باخجاق، دىشلىرىن آغارتدى منە! اورك بولاندىرىجى آغزى آچىلدى. پوخ يئدىگىمە بئلە پشمان اولدوم. آخى منە دىە ن يوخدور نە يە آرخايا باخىب، نە گۇرمك اىستە يىرسن! او خالى قادينلا - بىر اولموش بازار قىزىشدىرىدىلار. آمان بو بشرىن اليندن، بو چاغدادا دنج قالمىردىلار. منىم ھارا گىتمە يىمى آنجاق بىلمك اىستە يىردىلر! نە اىچىن و كىمىن قانادى آلتىنا سىغىنماغىما جان

آتیردیلار... شوبه لی باخیش لاری، یالینز منه ساری نشانلانمیشدی!
پیچیلتی لاریندان بئله آنلادیم کی، منی آل - وئرائتمک ایسته بیردیلر...

کوردجه - فارسجا دانیشیردیلار... باش آچیردیم! آما نه اؤزلری قده
ر... آغیزلارین آچاندا سانکی ایت - پیشیک بوغوشدوروردولار! آی
قیز سنده بیر کلمه دانیش دا! آغزینا نئدن قووت پایی آتیسان.
قورخورسان یا بورالی دئییلسن؟ بلکه سویوموز بیر آرخا گئتدی....

هاوا گئت - گنده قارالیدی. هره بیر یاندا بوکولوب قالمیشدی. پنجره
نی آچدیم، چؤلون هاواسی بوغونوق، توستولو، توز- تورپاقلی اولاراق،
هر یتردن قان قوخوسو گلیردی. اوره ییمی پنجه لنمیش اولان بیر
وسواس، غریبه لر ایچینده، قویموردو گؤزلریمی یومام.

آراسیرا خفیف پارتلایش سس لری گلیردی.

آما نئدسنه آذربایجانین قیزیل تورپاغینا یاخینلاشدیقجا، جانیمدا ذره -
ذره ده اولسا اومود توره نیردی!

سانکی گوجلہ نیردیم...

آنا یوردوم، داواملی بیر (حیات) ایچین، گئیش باغیرین آچمیشدی منه!

۱۳

قەھە خانە، يوخسا كوتتور سارايى!

ياغىش ياغىر، توستودن ايچە رى گۆرونمور، ائىلشن آدام لار سئچىلمىر،
بىر-بىرىنە دولاشمىش جان لار، شىشە دن آخمىش، ياغىش دامجى لارى
نين آرخاسىندان، اكسپرسىونىستە بنزە ر بىر گۆروكوملو رسىم يارادىب.

آدام لار، آددىم لارىن چابك ائدە رك ايسلانماسىن لار دىە - ياغىش
دان قاچىرلار! بعضى لرى دە ياغىش كىسمە يىن گودوب، اۆزلىرىن بور-
بوجاقا تىپىرلر...

عۆمرونون كۆتوگۈنە اود سالان (سورى) ايله برابر، خىوانىن او آلىنە
كئچىرىك. ياغىش ياغدىقجا، سانكى سورودا ياغىش لا آخىب،
سوزولور يترە... گون بە گون قوتارىر، معطل باخىشىنا آدامىن اورە يى
تېترە يىر.

على آباد كۆرپوسوندىن، ماشىن لار سرعت لە، ائلە گىلب سوشور كى،
زىغلى سو، بوتون يان يۇرە يە سىچرايىر، نئدنىسە هامى تله سىر...

اىلدىرىم شاخىر؛ اوشاق قوجاق اىستە يىر؛ آنا، اۆزون ائشىتمە مزلىگە
ويىب، كۆرپە نى يىرئىتمە يە مجبور ائدىر. بورانى ساتان كىشى، وانئىن
چادىرىنى چكىب، ميدان دان اوزاقلاشىر. يئرالمە- سوغان چى ايسە، آل

آباقین ایتیریب شیندیر- میندیر آختاریر، آل آره به سی نین اوستون باسدیرا. دکه نی دولاندیران جاوان، قارا! بیر اوزون موشانبا، درگی لرین اوستونه چکییر...

قفه ده گۆز- گۆزو گۆرموردو، قاپی نین جورولتوسونه نبی دؤندو، سالاملاشیب چیخدیق اوسته، یالیز سوری نین حاققی وارایدی بالاخانایا چیخسین، منده سورونون سول تایی اولاراق، نبی یوخ دئمیردی، ساواشیب باریشماقیمی، های-هویوموزو، یاخشی پیسیمیزی، گولر اوزله دؤزوردو... اینجه بئل استکان لاردا ایکی چای گلدی، ایکی قورتوما چکدیک یوخاری؛ گورولتو سسی، هاوادا فیرلانیردی، آرا بیر گولوش لر، کؤهنه - کوله میز صندل لری اسدیریردی، دئیردین بلکه زلزله اولور.

حمید، تیاترین سکانس لارین اوخویوردو، قاش لاری دوگونله نیب آچیلیردی، ساناز اونو اینجیدیردی، نه آتیب نه اودا بیلیردی، یول گئتمیردی یولادا گئتمیردی... وحید، مین اوچ یوز قدیمین سینماسیندان دانیشیردی، قاش لاری گۆبه گئدیب ائیردی، کیمیایی دن دانیشاندا گۆزلرینده علاقه پارالاییردی... مارال لارین بوینوزلاری، ابراهیمین بئنین ده، بوغازین دا ایلیشیب، اؤزونو یالیز بیر کرگدن حس ائده رک، آدیم لاری یئر اوزونه آغیرلیق ائدیب، باش گۆتوروب کلمه لرین چینینه قویور «اردبیل، نندن منی قیزیشدیرمادین...!» مهدی، خوروزون

بانلادير، بلکه ده حاقلی اولاراق ايچی آلولانير، قيلينجی نين دالی دا کسير، قاباغی دا...

سوری آجيخيب؛ نى، لاواش - يومورتا گتيرير، يومروق بويدا تیکه آغزينا دورتوب، آغزی دولو دئير «ايوب آمریکا دير» چرقتين چکير قاباغا، دوداقى نين بو کوملری گئت - گنده چوخالير.

ليلانين مئساژى گلير: «من عصمت ام» حاضر اولدو، قايديرام... تبريزده دوزه لتديگی فيلم دن يازيب، عصمت خانيمين عجيب و گؤزل روح لو بير انسان اولدوغونو ياخشى بير سوژه ده يئرلشديريب! ائله کی گؤرونور بيزيم سورودان قالان دئيل... ناهيد تلفن آچير: «موسيقى ايچين قادين گروپونون فيکرين ده يیک، هر نه يئرینده ائيلشير، ياخشى بير آد قويماقيميز لازم... ليدا تورکی شعرلینين چيخارما خبرين وئرير، سميه نين خبری موغام کلاسيندان گلير، سؤيملى اقبال، انسان لارين فرقلی ياشاميندان سؤز آچيب، آرا بيرده دوتقون حالدا گولومسه ييب، اؤز - اؤزونه اوخويور؛ مهدي نين کانسرت بليطی نين، ساتيش يثرى و قويدوغو قيمت آنجاق بيلنير»

دومان شعر اوخويور: «مووووو...» حامد احسن دئيب، اؤز شعريندن پای وئرير، فيدلی بوغور محسن عمى نين چاينیکين ده، شعرى حاراما بويلو اولور، سئوگی دن گيله ايله نير، تانرى نى قاچيرير ائويندن... چالقين، سانکی گيلان يولو ممى خنده ييندن گليب - ياغيشليغى نين دويمه لرینی بوغازينا کیمی باغلايب ايچينده ايتيب «من بورادان باشلانديم

يولداش» هاردان باشلانیشی آنجاق بئلی دئیلدی! اتوبوس داکی اون سگگیز یاشین داکی قیزین گۆزلریندن دوغولدو اون دووقوز یاشی، ساچلاریندان پۇهره لندی قارا گونلری، گۆزلرینه ساتاشارکن یوخ اولدو اوندادا...

یوسف، پنجره قاباغیندا بۇرکونه گیریپ، نقی نین دانیشیقین یازیر، کیمسه ایله دانیشمیر، آما تماس لاری آمانین قیریپ... سانکی (نادری) کافه سینده اوچور! یاغیش دایانیب، شیشه دن دامجی - دامجی گۆز یاشی کیمی، سو آخیب بیلینمیر هاردا ایتیر، قاپی هر آچیلیب اورتولنده تورپاق قوخوسو قالحیر، سورونون قانی قارالیر، گلیب گئندلری یامانلاپیر، الموت دا اؤلوب قالانلاری خورتلادیر، آتاسین قارغیش ائدیر...

احسان، باش دان آیاقا قارا گئیپ، سانکی کیمسه قفه ده یوخدور، اؤزونده اوزه رکن، اؤز خلوتین ده ماهنی یازیر... علی، چاین دئیشیر، گۆزلویون سیلیپ، صاباح کی شعر آخشامینا گۆره دوستلارلا ایلگی له نیر... رامین، اوشاقلار شعرین، قویوب میزین اوستونه، جلد اوزونده کی تراختورون طرحینه باخیر... شیرین، رسیمی یارادیب یاشاسین... سعید(یاشماق)دان، فرهاد معلیمین «آیریلیق آیریلیق آمان آیریلیق...» کتاپین گۆندریپ؛ یئنی یئتمه-تزه تۆره مه، شعره ماراقلی اولانلاردا، حۇرمتلی فریاد معلیمین چۆره سینی آلیپ، کلاسیک - پست مدرن، بحثی ائدیرلر، (مطبخ)طنز هفته لیگی، جانینما سینیردی، فرزاد عالیجناب

بیر سایى مطبخ و بیر (اردی بهشت) الینده، اونودا بیزه وئریب (باشاسین دیه رک) سیپورتاسینا گئج قالدیغینا گۆره، تله سیکک چیخیر. پاپروزومون توستوسو، سورونون گۆزونه گیریر، الیمی چکیب گۆزونه، باشین دان اؤپورم، گولومسه ییب هئج نه دئمیر، کول قابینی چکیر منه ساری، ایچینی چکیر...

نبی رادیونون سسین چوخالدیر: «...سن دؤیوشلرده بیر آسلان کیمی دوردون آیاغا / اوخ آتیلدیقجا بیزه سینه نی وئردین قاباغا / غم یتمکدن داها جانیم یئتیشیدیر دوداغا / نه یامان گونلره گؤر قالدی بو احساس لی بالان / آی یاغان باشینا غم لر اودو یاسلی ساوالان.....»

۱۴

آذربایجانین آذر آیی

آلا قارغالارا دوشونوردوم. قاتار - قاتار آلاتوران دا، دهشت لی
گۆزلری ایله، ساوالانین آغ-آپاق ساچ لارینا قونوب، قارر قاررر
اندیردیلر.

قوجا فایتونچی دئمیشکن، سانکی بیر نحس گلّه جه یی باغیردیلار...
شوبهه لی کؤلگه لر، اوره ک لری تیره دیردی؛ پیچیلتی ایله دانیشان
لارین بئلی اولمایان سۆزلری، آدمی عصب لندیریدی، کیمسه دن بیر
سورغو سورماق اولموردو؛ چونکو دوز عمللی، جاواب یوخ ایدی، هر
آغیزدان بیر سس گلیردی، بیلنمیردی هانسی دوز، هانسی یالان دیر!

میللت، چیرپینیب - چابالاییب، اؤزون اودا سویا ویریدی؛ هئچ
بیلمیردی جانین مالین بالالارین، هارا قویوب، کیم لره تاپشیرسین! هامی
اسیر کؤکونده، ال - آیاق لارین ایتیررکن، چاره سیزلیگی حس
اندیردیلر.

ایچی بوش، یشکه جیرانلار، داماری یوخ، قورخاق آدم لار، وقت لی
سینیردان کئچه رک، اؤز عاغیل لارینا و وقت لی قاچماق لارینا، فخر
اندیردیلر... آمما اونلار (ایگید)لیک ده هئچ بیر حاق لاری اولمادان،
مرد ایگیدلری یالیز بوراخدیلار! و حقیقت ده بونو خیانت بیلمه دن، اؤز

وطن داش لارین، هئچ اومورسامادیلار... آذربایجانین تورپاغینا آند ایچیپ، چؤرک ییه نلر، دایانیب، آنلی آچیق - باشی اوجا، دوشمان لا قارشیلادیلار!

ایتن، باتان، عائله لری باشسیز قالان، توتولوب شکنجه اولانلار، باش لاری مین بیر بلا چکیب، قیریلیب اولنلر...

« وطن دئدیگین، بیزه ناموس دیر! تورپاغینی بوراخان، ناموسون دا بوراخار... داها بیزیم ایچین نه ده یر قالارکی... باشی آشاغا یاشامین نه اؤنمی وار... بابک سایاخی، باشیمیزی دیم - دیک دوتوب، آیاق اوسته، غرورلا، اؤلومه گنده ریک، آما باج وئریب، تسلیم اولماریق... شرفیمیزی ساتماریق »

جان لارینی هر نه دن آرتیق سئون عائله لرده، قاپی دالین دا ائلیشیب، گودوردولر سینیری آچماغین، اوزلرین بو داردان قوتارالار. باغیریب چاغیریدی لار... ائشیتیمشدیلر صاباحکی گون قان، سو یئرینه گنده جک! شله شوله لرین گؤتوروب، یالوارارکن، آرازین او اوزونه کئچمک ایسته یردیلر.

های - هارای لارا، سس وئرمه ین اجنبی لر! آرخالارین بوش قویوب، اللرینی خینادا قویان، ساری - قیرمیزی بوینو یوغون لار... هاوایا پيله ندی بوتون وعده لر، هر نه یوخا چیخدی، هئچ بیر یئردن اومود یوخ ایدی، همین یئکه دانیشان لار، سیچان دئشگی نین ساتین آلدیلار، اوزلرین بیر قارا پول ائتدیلر، سایمامازلیقا ویردیلار...

هر آن بیر تئزه، وحشت لی خبر چاتیردی، جنوار سایاغی، زندان دان قورتولان کافتار خان لار، قان لی گوزلری ایله، انتقام دالی سوره قاقمیش، بوتون کین - کدورت له، فرقه نین باشچی لارین آختاریب، نشان لاییب، فاجعه یاراتدیلار!

صوبح آچیلدی، قار ایری-ایری یاغیردی... هاوا سویوخ، هامی قاقا - قاق دا ایدی، اؤنجه بیر تک تیرلر، سونرا توپ - تفنگ سسی باشلادی! کامیون کامیون شوبهه لی کیشی لر، اویان بویانا گئدیردیلر، وضعیتی اینجه له بیردیلر، کوچه باجالاری، دقت له سئزیردیلر.

(خالق) کلمه سینی یامسیلایب، (آذربایجان) دیه شاققیلی ایله گولن، یالتاقچی، خان - بی لر، هله ده گؤزومون اؤنوندن گئتمه ییب قیزیم! آت اوسته، بوشو بوشونادا آتش ائدیب، ساتقینچی - دوشوک نؤچه لری ده، صاندیق تولاسی کیمی، اونلارا قویروق ترپه دیب، برابر گولوشوردولر.

جاوان لاری، اولومونه دؤیوب، سؤیوب، آیاقلایان کیم! باش قولاق کسیب، لوم - لوت کمیسرلری یئرده سوروین کیم، جان لی - یاری جان لی، انسان لارین اوستوندن سوووشوب (قتله)دئییب، گول له یه دؤشه ین لر...

سانکی جنایت لری نین سونونا قدر آند ایچمیشدیلر!
امنیت سیز دام - دووارلاردان دوشوب، خصوصن دؤره کندلرده، دوواری آلچاق، ارسیز قادین لارا تجاور ائتمک... آغینا - بوزونا

باخمادان، هر شئی غارت ائتمک؛ مال- حیوان لاری قیریب، تریاک
 بساطین قوروب، کباب بورونلایان لار؛ چاخیر ایچیب، عربده چکن
 ناموس سیزلار و.....

چاپوچی لارین هرزه باخیش لارینا، اوولانالارین سای سی الدن
 چیخمیشدی.

رحمتلیک آتام دنمیشکن: آخی دوشمان لا قارشی قارشیا، سلاح سیز
 ساواش اولورمو؟!

نه قده ریه سیز، کؤک سوز، بینوره سیز، لات لوت، یور یولچو، آوارا
 معطل واریدی، میللتین تیفاقین داغیماقلا، چؤره یه چاتدیلا!

دهشت یاییلمیشدی توریاغیمیزا بالا!

قان، قارا قاریشمیشدی،

کیمسه گورمه دی! کیمسه اینامادی! کیمسه بئله بیلمه دی، نه لر
 چکدیمیزی قیزیم...!

آه اولو ساوالان! سنین باغیرین همن گون چاتلادی... سن قوجالدین شاه
 داغیم! آما هر زمان غورولا دایاندین سولطانیم! سنین اوره بین
 پارتلادی ساوالانیم! قانین سیچرادی تاریخین بوتون وراق
 لارینا.....

۱۵

خیردین دوگو

قایی آچیق ایدی! سویوق، اؤزونو ایچری تپیردی. قرار اولموشدو شوفاز، هله هله یانديريلماسین.

آنبارین قباغیندا، پیاده گئچیتینده او سویوق دا، سیزاق جانلارینا کئچمیش، چاره سیز هر عائله یه اوچ کیلو خیردین دوگو وئیردیلر!
«منظر گلدوست، ضمانت بخشایش، فتح الله نجف علی زاده، قیلینج آغازاده، بارات گل پور، حکم الله کهلیک اوتی، خیردا گول صندلی، احتشام افراشته، واهب مکلف و...»

امداد کمیته سی نین، کانون مسؤللو، گور سسی ایله آدلاری اوخویوردو. قایناشیردیلار، های - کوی له اؤزلرین گورسه دیب «منم، من، بوردایم، گلدیم...» دئییردیلر. بوتون بو باسما- بوغمالار، سویوق دا تیتره مک لر، جان وئرمه لر، خیردین دوگودن اؤترو ایدی. بئله دوشونوردولر اونلارا چاتمایاجاق، حال بو کی سهمیه ایدی و اونلارین آراسیندا بؤلونموشدو.

راضیه دنمیشکن: «آلاه سهمیه لرین ده کسسین... بو گونلری اؤز قاباقلارینا چیخارتسین، اللری خمیر، قارینلاری آج اولسون! گؤرسونلر بیزلر بو هئچه کاری یوانلیق لارلا نئجه کئچنیب، نئچه باش

ساخلايىرىق... فرشى بىزە توختودورورلار، گئجە- گوندوز جانىمىز چىخىب، ايلمه سالىرىق، بئلىمىز بوكولور، پتى پولونا آلمىرلار، آما اۋزلىرى نئچە مىليون ساتىرلار... قان قوسسون لارا! حرام اولسون! يانى آلاھ كئچە جك بو اۋلوم دن - ظلوم دن ناكىشى لىك لردن، رحم يوخ، كىمسە دە انصاف قالمايىب! فلک قلمىن سىنسىن...

ائله بىل كى (مددجو) لاردا، بىر بىرى ايله قان - قان دئىردىلر! سولارى ھىچ بىر آرخا گئتمىردى، آچىق - ساچىق يامان يوزلار، كىن لى باخىش لار، آغىز - بورون ايمە لر، آرتىق-اسگىكە دئىنمە لر...
آنبارچى، داھا جانا گلەمىشدى، قىشقىرماقدان سسى باتمىشدى.

او آرادا، ايكى دونىنن آراسىندا قالان، بىر قوجا قادين، نفسى تىخجىناراق، اۋزونو آرادان چىخارتدى. نايلون ايندە، چادراسى باشىدان زويوشوب، اته يى تورپاغا بلە نىب، آخساي-آخساي گلېب كانونون دوواری دىيندە، بىر پارچا لىرچ ات كىمى دوشدو! سويوقدان نانه(نعنا) يارپاغى كىمى اسىردى. بىر درى - بىر سوموك جانى تىترە پىردى. اللرى نىن دامارلارى گۆم گۆى پىرتلامىشدى. تىترە ك اللرى قوپ - قورو آغاچا دۇنموشدو. موشانبانن (نايلون) دوگونون آچىب، بىراز گۆتوروب، درىندن قوخلادى؛ اسىب - جوشاراق، قايتاردى يثرىنە، دوداقلارنى بوزوب، اۋگودو، ائله بىل گولوردو... اسە - اسە دئدى:
«آخى بو دوگى دى يا زھرمار... بركتىندن اىراق، بوندان اۋترو شاختادا بئل - بوخونوموز قورودى، ذاتووا سوتووا لعنت منى قىنايان... بونو

اۋزون بورونلاپارسان، منە وئیرسن؟ ائله بونا گۆره دی دا دنیا اود
دوتوب یانیر... اوتانیب حیا ائله ین ده یوخدور، حالیزی قیل کۆرپودن
کئچنده گۆره جه یم...»

دئدی... دئدی، بیردن یوخلادی! بوینو دوشدو چینینه، دونوخوب
قالدی! نه اولدو بیردن سوسدو؟! او کی بیر باشا دانیشیردی...

اوشاق کتاب لارین، آیریپ بیر قفسه یه قویدوم، قاری یا یاخینلاشدیم،
بارماقلاری، نایلونون آراسیندا، بوشلامیردی؛ بلکه ده بو فیکیرده ایدی
«هئچ نه دن کی یاخشی دی» آینی یاتدیغی کیمی، لاپداندا اویانندی.
الترین یثره قویوب، گوج ایله قالخدی.

ایکی قات اولموشدو. آرخادان، تکجه قیچلاری گۆرونوردو. دورماقی
نئچه دیقه چکدی، داها دیم - دیک دورایلمیردی؛ ایکی قات آخسایا
- آخسایا یولا دوشوب، آستا-آستا آددیملادی. ایسته بیردی قنودان،
بیر کۆرپو کیمی تاپیب او اوزه، اتوبوسون دایاناچاق یثرینه کئچسین،
آمان آلا... چادراسی قیچینا دولاشیب، شاراپ ییخیلدی دوز قنووون
ایچینه! وای...! ی!

نایلون بیرتیلدی، دوگولر هامیسی داغیلدی، زیغلی قارا قاریشیب،
دوگودن داها بیر شئی گۆرونمه دی. قاری بیر آیاغی ایچری ده، بیر
ایسه چۆلده، هی دن - حرکت دن دوشموش آدام کیمی، هئچ
ترپنمیردی.

چنه سی تیره ییردی، آما هارای ایسته میردی یا ایسته یه بیلمیردی!
الری ده قالخمیردی. سانکی جانی برونونا گلمیشدی. هر شی جانیندا
بوغولموشدو...

ها بئله تپه - تیخما اجل کیمی، باشینا ییغیشان آدام لارا گؤز زیلله
میشدی.

ایسته دیلر قالخیزالار، بوینو دوشدو چییننه، یانی بیر داها یاتدی؟!
چنه سی داها اسمیردی.

دوم - دوز قالیب سانکی قوروموشد و.....